

KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI
VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane 30 Din, za inozemstvo 40 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Novi trg šte. 8. Glavna urednika: Ing. Rado Lah in Franjo Kafol.

štev. 5.

V Ljubljani, 15. marca 1932.

Leto 49.

VSEBINA: Desetletnica „Poljoprivrednega Glasnika. — Dolžnosti in naloge domače industrije. — Gnojenje krompirja in pese. — O pridelovanju in odbiri dobrega semenskega krompirja. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — Gnojenje sadnega drevja. — Skrbimo za dovolj vlage sadnemu drevju! — Prejemnikom žičnih koškov! — Prejemnikom masti „Wilbis“! — Vprašanja in odgovori. — Razno. — II. Banovinska vinska razstava z vinskim sejmom v Ptuj. — Naprava vinskega kisa. — Vinotoč pod vejo in novi obrtni zakon. — Prispevek k omiljenju vinske krize. — Vprašanja in odgovori. — Društvene vesti. — Razno. — Kako vnovčiti več mlečnih izdelkov. — Splošno o reji kuncev. — Rudninski kamen za lizanje. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — Prepuščanje vojaških kobil konjerejem. — Pospesevanje konjereje v Švici. — Zadruga organizacija izvoza jajc. — Pravilna sestava jedilnika. — Navodila za kuhinjo. — Družbene vesti. — Gospodarske vesti. — Književnost. — Kmetijsko-šolski vestnik.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{24}$ strani	Din 80—	$\frac{1}{8}$ strani	Din 350—	$\frac{1}{2}$ strani	Din 1000—
$\frac{1}{12}$ strani	Din 160—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 500—	$\frac{1}{4}$ strani	Din 2000—
$\frac{1}{8}$ strani	Din 250—	$\frac{1}{2}$ strani	Din 700—	Priloga listu stane Din 100 za 1000 kom.	

Mala naznanila do 20 besed stanejo Din 20—, vsaka nadaljna beseda 1 Din.

Prodaj dva bika

pingavske pasme, od prvovrstnih mlekaric, z rodovnikom. Stara 17 mesecev, bila sta v planini na Robežu. Janez Kosiša, Ilovk p.: Kranj. 76

Cepljene trte in sadno drevje!

Mareljce in breskve najboljše vrste in 8 vrst cepljenih trt na podlagah: Goethe, Rip, portalis, Berlandieri itd. ima na prodaj: Franc Kovač, posestnik drevesnice in trtnice v Jankovi, p. Vojnik pri Celju. 264

Ernst Osiander - Guštanj

priporoča semensko blago lastnega pridelka: ječmen, oves, Soja-fizol in razne vrste semenskega krompirja. (Pridelano 600 m nad morsk. višino.) 56

Semenski krompir

Na prodaj imam 1000 kg lepega semenskega krompirja, zgodnjega (rožnik-roza), cena po dogovoru. Naslov: Ivan Erčulj, Podgora 8, p. Dobrepolje. 58

Korenjake

Riparia portalis, I. vrste, po 25 par, širokolistnate, več tisoč komadov, ima na prodaj: Kmetijska gospodinjstva sola v Mali Loki, p. Velika Loka. 73

Brezobrestno posojilo,

za zidavo, nabavo parcele, s provedbo že obstoječe knjižbe v vknjižbo na cenejšo obresti dobite pri Zagrebški stavbeno-kreditni zadrugi, zastopstvo „Tehna“, Ljubljana, Mestni trg 25/I. Išče mo po-
verjenike! 57

Kmetovalci, uporabljajte pri gnojenju vedno

40% KALIJEVO SOL

ker samo na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo največji pridelki prvovrstne kvalitete in je dobičkanost umetnih gnojil zagotovljena. Gnojite zgodaj spomladi na orali!

Za žita in koruzo	50—80 kg	} 40% kalijeve soli
Deteljo, travnik, in pašnik	100—120 kg	
Krompir, peso, repo	120—150 kg	
Trto, hmelj in sočivje	150—200 kg	

Vsa potrebna navodila o gnojenju z umetnimi gnojili Vam da brezplačno:

Agrikulturno kemički ured [za kalijevo gnojenje
Zagreb, trg burze 3/II.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju pri kolodvoru; v Brežicah pri Zvezi kmetijskih podružnic; v Ivanjovcih pri Lovro Peto-varju; v Murski Soboti pri kmetijski podružnici; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri tvrdki Levstek & Oblak; v Ptujju pri Kmetijskem društvu.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljave.

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici po Din 15.— 100 kg, samo vagonске pošiljke.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 195 za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 210 franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno v pločevinastih posodah Din 215 za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Čilski soliter, 15,5% dušika, v vrečah približno po 100 kg po Din 3.— za kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kalijeve sol 42%. Na drobno po Din 170 za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 87. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat 18/20%. Cena Din 118 za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo K. A. S. mineralno, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 133 za 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo Herkules organsko, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 133 za 100 kg. Za 1 ha 500 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 2% dušika in 8% fosforne kisline po Din 140.— za 100 kg, vreče po 50 in 75 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 2000 kg. Na drobno z uvoznino in prevoznimi stroški Din 142 za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razklejena kostna moka, 30% fosf. kisline, 1/2% dušika po Din 95.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde po Din 220.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat 16% po Din 90.—, 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Surova kostna moka z 10—12% fosforove kisline in 4% dušika po Din 95.— za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Thomasova žilindra 18%, po Din 94, vsak odstotek po Din 6.— več za 100 kg. Pri vagonskem odjemu cena po dogovoru. Opozorjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žilindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Semena.

Vsa naša semena so najboljše vrste, zanesljivo kaljiva, predenice prosta, preiskana po državnem Kmetijskem in kontrolnem zavodu v Ljubljani in plombirana v originalnih vrečah.

Domača detelja, pristna gor, ...	à Din 22	Ang. ljulika	à Din 11
Lucerna, pristna banaška	15	Laška ljulika	10
Švedska detelja	20	Travniška bilnica	15
Hmeljska lucerna	15	Navadna latovka	21
Bela detelja	46	Lisičji rep	34
Mačji rep	14	Navadna šopulja	22
Pasja trava	14	Pasji rep	24
Francoska pahovka	18	Ovčja bilnica	19
		Pokončna stoklasa	24
		Esparzeta v lušč.	10

Zmesi travnega in deteljnega semena, sestavljena po strokovnih navodilih iz zgoraj imenovanih vrst stanejo:

Štev. I. Za barski svet Din 19.—.

Štev. II. Za peščeno zemljo Din 19.—.

Štev. III. Za srednje težko zemljo Din 18.—.

Štev. IV. Za težko zemljo Din 18.—.

Mešanica za vrtove Din 20.—. Vse za 1 kg.

Korenjevo seme, dolgo, zlatorumeno po Din 20.— za 1 kg.

Korenjevo seme, saarfeldsko, dolgo zlatorumeno po Din 36.— za kg.

Semenska pesa Mamuth, rdeča po Din 8.— za 1 kg.

Semenska pesa Eckendorfi, rumena po Din 8.50 za 1 kg.

To seme je jamčeno pristno severnonemško, najvišje kaljivosti. Vreče iz jute, kakor poština, se posebej računajo po lastni ceni.

Semenska grabora, jara, po Din 3.50 za 1 kg.

Semenski oves po Din 2.50.

Semenski ječmen, jari, Din 2.50.

Porzol, suho sredstvo za uničevanje snetjavosti, zavitek 200 gr po Din 20.—, očisti 100 kg semena.

Uspulun, sredstvo za namakanje žita proti snetjavosti po 250 gr, zavitek à Din 32.

Krmila.

Klajno apuo v izvornih vrečah, težkih 50 kg po Din 2.70 za kg, na drobno Din 3.80 za kg.

lanene tropine za 38/40% beljakovin in toišče po Din 2.40 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Orehove tropine z 48% beljakovin in 8% maščobe po Din 2.60 za 1 kg v vrečah po 80 kg.

Ribja moka v originalnih vreči 100 kg po Din 5.50 za kg, na drobno Din 6.50 za kg.

Ribje olje za živino v ročkah po 3 kg = 65 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po 1/2 litra Din 14.—, v steklenicah po 1 1/2 Din 24; v posodo kupca po 18 Din za kg.

Živinska sol v vrečah po 50 kg za Din 82 (samo v Celju).

Pekk hrana za živino z vitaminom po Din 62 za kg.

Rudninski kamen za lizanje komad Din 12, aluminijasti obroček temu Din 15.—.

Živinorejski in mlekarški predmeti.

Slamozreznica Köla H320 za motorni pogon po Din 3200.

Slamozreznice Borek: JS8 po Din 1380, **VS10** po Din 1550.

VFS12 po Din 1750, **VFSR12** z verigo po Din 2000, **VFS14** z verigo po Din 2000, **Alpina 12** po Din 1800, **HLC** za ročni pogon ali motorni pogon po Din 2000, **EAS** za motorni pogon Din 3200,

z varovalko Din 3500, **EBBS** za motorni pogon Din 3500, z varovalko Din 3800, **Rapid 12** po Din 4100, z varovalko Din 4400. **KS 2A** za ročni pogon Din 1800.

Drobljač (šrotar) „Gloria 3“ Din 3000, za oves **EMO** po Din 1900.

Reporeznica Borek EWC po Din 950 **EWL** po Din 700, **EW0** po Din 700.

Reporeznice, domače, male po Din 370, **velike** po Din 700.

Telečji napajalniki po Din 100.—.

Gumijevi seski za napajalnike po Din 25.—.

Gobčni odpiralci Expres Din 150 za komad.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po Din 1200, **E2** za 100 lit. po Din 1400, **E** za 140 lit. po Din 2000; **G** za 200 lit. po Din 3800.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. Din 700, **KI 10 lit.** po Din 1850, za 130 lit. s podstavkom Din 2750.

Pinje št. 1 za 5 lit. po Din 620, **št. 2** za 10 lit. po Din 750.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 40 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Kodanija), v škatlicah po 25 gr po Din 12, 50 gr po Din 20, 100 gr po Din 40, 500 gr po Din 180.

Brzoparilnik Alfa s pocinkanim kotlom, 50 literski po Din 1250; 80 literski po Din 1625.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 90 literski po Din 1700.

Brzoparilnik domači, s pocinjenim kotlom 60 literski po Din 850; 80 literski po Din 950.

Uarkon zoper živalske kožne bolezni 15 Din.

Živinozdravniški predmeti (češki izdelek); požiralnikove cevi za teleta Din 70, za goved po Din 220; trokarji za teleta po Din 70, za goved po Din 70, irigatorji kompletni (po 3 litre) po Din 80.—; irigatorji, kompl. (po 2 lit.) Din 70.—; škarje za obrezovanje parkljev Din 184; zaustavljači, poniklani Din 60; mlečni katedri Din 6.— in 12.—. Obročji za bike, poniklani po Din 26, navadni po Din 22; toplomer za merjenje vročine po Din 25 in 30; znamke za perutnino celoidne po Din —.25 za komad, aluminijaste z številkami po Din —.75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

Slikuro, hlevski odpenjač komad Din 10.

Sadjarski in vrtnarski predmeti.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v steklenicah po 1 1/2 kg po Din 20, v ročkah po 3 1/2 kg Din 50; v sodih po 100 kg po Din 9.— za kg, v sodih kupca po Din 10.— za kg; najmanj 25 kg.

Kultivatorji (ročni Kunde), à Din 28.—, 34.—, 40.—, **Rapid motike** s ploščnatimi noži I. Din 70.—, II. 75.—, s kotnimi noži I. 72.—, II. 76.—, s stranskimi noži I. 92.—, II. 98.—, domače kopačice po Din 15.—.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Mazavo milo à Din 10.— v posodi kupca.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za kg, 1 kg Din 30.

Agritox v posodah po eno šestnajstinko litra po Din 18. po četrt litra po Din 40.

Arsol po 500 gr po Din 25.

Sulfarol 500 gr po Din 25.

Cepilna smola v škatljicah po $\frac{3}{4}$ kg po Din 7; v škatljicah po $\frac{1}{4}$ po Din 13.—; $\frac{1}{2}$ kg po Din 25.—.

Garkon zoper rastlinske škodljivce 15 Din.

Najboljši cepilni noži, privravnici za vse načine cepilnega sadnega drevja od Din 33 do Din 102.

Brusni kamni za Kundejevo blago po Din 15.—, 25.— in 46.—.

Prvovrstni vrtal noži. (obrezači) od Din 50 do Din 54.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od Din 20 do Din 42.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov. rezanje ceničev in goseničnih gnezd Din 135 do 150. peresa k škarjam po Din 1.

Drevesne škarje Kunde od Din 40 do 190.

Drevesne žage Din 40 do 90.

Drevesne četel (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju od Din 18 do Din 40.

Pasti za voluharje (kleščce), a Din 8.—, cevke a Din 10.—.

Strgulje za drevje po Din 26.—.

Ročna škropilnica „Nova“, 1 $\frac{1}{2}$ literska Din 160.—.

Škropilnice ročne, Perras, ponikljane 1 lit. Din 220. Podaljšane cevi za te škropilnice po Din 20.— za komad.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechvile“, ročno-prevozne z dvema cevma po 3 m, štirimi podaljševalnimi cevma no 75 cm, 2 bambusovimi cevma po 4 m in patentnim razpršilnikom Din 2400.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechvile po Din 1100. Vega, francoski sistem, po Din 1340.—, K, 8 litrov po Din 960.—, 12 litrov po Din 1040.—, 16 litrov po Din 1100.—, vse z 4 metersko bambusovo cevjo.

Sulikol (koloidalno žveplo) proti oidiu, 1 kg a Din 60.—.

Škropilnice. Flickeve nahrbtne po sistemu Jessernig po Din 600 komad, s pumpo na poteg po Din 600 za komad.

Razpršilnik Flicke za visoko drevje po Din 110 za komad

Razpršilnik Kovina, a Din 35.—.

Ročna škropilnica „Kleines Wunder“ Din 750.

Škarje za strizenje meš od Din 40 do Din 120

Arbocol lepilo za drevesne pasove 250 gr po Din 24, 500 gr po Din 40.

Papirnati drevesni pasovi za lovljenje mrčesa po Din 3 za meter.

Papir za lepljive pasove po Din 0.50 za meter. Dobi se v ovitkih po 50 metrov.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din v embalažo vred. Po pošti se razpošilja le pločevinaste kante.

Rafija liče, kg po 18.— Din.

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 90.

Vrtna zalivalke „Jajag“ 10 lit. Din 160, 12 lit. 180, 14 lit. Din 200, 16 lit. Din 215, 3 lit. Din 155.

Wilbis-mast zoper zajce Din 21.

Vinogradniški in kletarski predmeti.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 80 za kg
Bernadotov vinometer, originalni, a Din 40 za 1 komad.
Kalimetabisulfit v tabletah po 10 gr, a Din 1.—, 1 kg Din 80.—.

Eponit za čiščenje vina po Din 45 za kg.

Saloidin (antiklor natrijev tiosulfat) v sodih po ca 300 kg a Din 5.60 za 1 kg, v manjših količinah po Din 6.— za 1 kg.

Uranija zelenilo v zavitkih po 1 kg a Din 60. po $\frac{1}{2}$ kg Din 33.—, v zavitkih po 15 dkg Din 15.—.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medicine) sistema Fr. Nechvile no Din 140

Trtne škropilnice, bakrene original Vermorel Din 440.—, Original Austria Din 440.—, Original Superieur Din 400.—, Vermorel domača Din 300.—, Austria domača Din 300.—, Universal Din 400.—, Chaudoir Din 400.—, Hofferton Din 400.—, Non plus ultra Din 360.—, Salvator Din 400.—, Jubila Din 500.—.

Potrebščine k škropilnicam: kolena po Din 10, razpršilnik Deut po Din 130, navadni razpršilnih po Din 16. Prehodna ploča z hrizgalno cevjo s cedilom no Din 80 za komad

Gumijeve cevi za škropilnice 10 x 3 po Din 13.—, 13 x 3 po Din 16.—, drobne za vino po Din 7.— za meter.

Gumijeve kroglice po Din 2.— do 2.50.

Gumijeve plošče po Din 10.— za 1 komad.

Žveplovni trakovi na azbestu po Din 16 za kg

Žveplalnik za sode po Din 60 za komad.

Žveplalnik, ročni, a Din 65 za 1 komad.

Opozorjamo vse naročnike, da smo znižali cene slamo-
režnicam, travniškim branam, trtnim škropilnicam i. t. d.

Poljedelsko orodje in stroji.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po Din 880, 360 cm po Din 900, 390 cm po Din 920, 420 cm po Din 950, 450 cm po Din 970, 290/420 cm po Din 1080.

Gnojnične črpalke, domači izdelek, v dolžini 3 m Din 600, 3.30 m Din 6.35, 3.90 m Din 705, 4.20 m Din 740, 4.50 m Din 775.

Gnojnične sesalke F 400 Din 980 F 450 Din 1000.

Gnojnična sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1250, 3.5 m no Din 1300; nadaljšek 1.50 m Din 250

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 98.—.

Robkač za koruzo EMR po Din 1000, mali ročni po Din 80.

Lopate za štihanje no Din 24.

Lopate za nakladanje po Din 24.

Grablje železne, 10 do 16 zob po Din 12.50 do 20.

Vile železne, s tremi rogli po Din 14, s štirimi po Din 15.

Vile garantirane, s štirimi rogli po Din 25, s tremi rogli Din 23.

Sackovi plugi in pluzni deli:

D10MN po Din 1050, D9SS po Din 1100, D8MN po Din 1000, D7MN po Din 900.— s pluzno na vijake Din 1100, D6MNR 750, D5MNR Din 700, dvojni obračalni plug BW5 po Din 1650, dvobrazdni plug ZH9 po Din 1520, obračalni plug NW5 po Din 1130, NW7 po Din 1150, Plug D6X po Din 730, E6WN po Din 730, dvobrazden lahki ZRB6 po Din 1100.—.

Ospalnik DHUN po Din 700. Ospalnik BHR a Din 400.

Glave D9SS po Din 410, D8MN po Din 400, D7MN po Din 300; D6MN po Din 270; SUN na dve brazdi 420 Din, za osipanje 300 Din; HNW7 po Din 470, ospalnik DHUN po Din 480. Glave L5 po Din 200, L6 po Din 220, H6WN po Din 260, URB4 za lesene pluge po Din 150.

Lemeži za D7 po Din 30, za D6 po Din 25, za obračalne pluge po Din 35.

Plazi za D6 in D7 po Din 15 za komad.

Črtala za D8 no Din 30, za D7 in D6 no Din 25

Deske za D6MN po Din 90; za D7MN po Din 100; za DSMN po Din 135.—.

Prevozna priprava za D7, D6 po Din 190.

Kultivator FZBVR s 7 noži po Din 1600, z 9 peresnimi noži po Din 1700.

Pluzna z peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Bendhaak po Din 1200.

Pluzna na vijake po Din 650.

Pluzne, enokolesne po Din 170.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po Din 370 za komad.

Brane:

Dvodelna njivska brana 4b, široka 166, težka 62 kg a Din 700. Trodelna njivska brana IVa, široka 2.50 m, težka 92 kg Din 1300. Dvodelna njivska brana I, široka 2 m, težka 88 kg, Din 1350. Trodelna njivska brana Ia, široka 2.25 m, težka 107 m, Din 1450.

Travniške brane z zvezdnimi členki Z. 1. široke 1.50 m, težke 44 kg Din 640. Z 2 široka 1.85 m, težka 52 kg po Din 710. Z 3, široka 1.50 m, težka 50 kg po Din 700.

Travniške brane z noži N 3, široke 1.80 m, težke 78 kg Din 930. N 2, široke 1.50 m, težke 67 kg po Din 820.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodelna, široka 1.50 m, težka 60 kg po Din 950, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg trodelna no Din 1350.

Lahke posevne IVaL po Din 520.

Brane na krožnjke SEIOL Din 3500.

Planet št. 8 — kot okopalnik, ospalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 650, ročni po Din 160

Izluščevalec za deteljo EVSM Din 1200.—.

Trilerji (originalni Heidovi), razr. II/2 po Din 3450, V/2 po Din 4850, II/1a po Din 2350.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po Din 4550; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po Din 4800, H9 po Din 2700.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 4500, petnajstvrstni po Din 4800.

Senior ročne sejalice H po Din 920, L4 po Din 1.150.

Vitelj (gepelj) GEF po 2500 Din; transmisija za vitelj E po Din 1630, D800 po Din 540.

Bencin motorji Lorenz 2 $\frac{1}{2}$ —3 KS Din 8000, 3—4 KS Din 10.000, 3—4 KS stabilni Din 9000, 4—5 KS prevozni Din 14.000.

**LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE,
LAKE, KIT, LANENE TROPINE**

ter vse v to stroko spadajoče blago prvo-
vrstne kakovosti po solidnih cenah in
točni postrežbi, najugodnejše kupite pri
domačem podjetju

MEDIC-ZANKL

**tovarne olja lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC**

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

POSOJILNICA V MARIBORU

I. L. S. S. L.

NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

**Obrestale nevezane hranilne vloge po 5%,
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 6 1/2%**

Stanje hran. vlog nad Din 90.000.000.--

Rezerve znašale nad Din 6.000.000.--

**Posojila daje članom na vknjižbo po
8% na osebno poročitvo po 9%.**

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

**NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO
USTANOVLJENA LETA 1828**

Najboljši sadni pridelek

lepo in zdravo sadje, "kakor tudi najvišje" cene zasigura:

„SOLBAR“

s zimskim škropljenjem sadnega drevja

„Nosprasiť“ ali „Nosprasen“

s spomladanskim zatiranjem raznih škodljivcev

Zahtevajte prospekte!

Dobavlja:

Kmetijska družba v Ljubljani.

250 ha obdelane zemlje. Obstoj: eno stoletje

Naslov:

Fratelli Sgaravatti,

Saonara

(Padova — Italija)

Žita, ki so slabo prezimila in so polna plevla, lahko popravimo in jih očistimo
z uporabo

neoljenega apnenega dušika

Jare posetve gnojite z nitrofoskalom - Ruše. Vinograde, sadonosnike in travnike
pognojite isto tako v zgodnji pomladi z

nitrofoskalom - Ruše

Naročila sprejema

Tvornica za dušik d. d., Ruše

in Kmetijska družba ter njene podružnice

Desetletnica „Poljoprivrednega Glasnika“.

V Novem Sadu izhaja kmetijsko-strokovni ilustrirani list „Poljoprivredni Glasnik“, ki je 15. decembra 1931. praznoval desetletnico svojega obstoja. Ob tej priliki je izšla slavnostna številka, v kateri je urednik in istočasno tudi lastnik lista g. dr. Emil Popović-Pecija podal kratek pregled o svojem desetletnem delovanju. Obenem so pa v tej številki objavljena tudi mnenja in ocene raznih strokovnjakov iz naše države in tujine, ki so vsi poudarjali velike zasluge tega lista za povzdigo kmetijstva v Jugoslaviji, predvsem pa izredno požrtvovalnost in agilnost njenega urednika in lastnika.

Umestno je, da se tudi naš list spomni tega, v strokovni književnosti Jugoslavije važnega dogodka; saj je bil v tem listu objavljen že marsikateri članek o slovenskih kmetijskih razmerah in mnogo naših kmetijskih strokovnjakov je pri njem sodelovalo in še sodeluje. Največje zasluge si je pa ta list stekel za Slovenijo, ko je l. 1926. izdal posebno **slovensko številko**, v kateri so bile opisane naše kmetijske razmere. S tem je seznanil Srbe in Hrvate z našim kmetijstvom. Že iz tega razloga je umestno, da tudi „Kmetovalec“ opozori svoje čitatelje na to desetletnico in obenem izrazi uredniku svoje častitke k doseglim uspehom v dobi njegovega delovanja.

Svoje čitatelje, med katerimi ima mnogo Slovencev, je seznanil s kmetijskimi razmerami drugih držav in pokrajin, na ta način, da je razen slovenske, izdal še češkoslovaško, ameriško in dansko številko. Ravnotako je v posebnih številkah temeljito obravnaval razne kmetijske panoge: konjerejo, govedorejo, prasičerejo in perutninarstvo.

Zanimivi so tudi statistični podatki, ki jih podaja upravništvo „Poljoprivrednega Glasnika“, iz katerih sledi, da je v desetih letih izšlo 216 številki tega lista, med njimi 10 svečanih, v katerih je bilo objavljenih okrog 1200 člankov od nad 300 sodelavcev, dalje 2300 krajših notic in vesti, 400 ocen kmetijskih knjig, čez 2400 slik, itd.

Predvsem je treba poudariti, da je g. dr. Popović - Pecija začel izdajati „Poljoprivredni Glasnik“ sam z lastnim kapitalom, brez posebne javne podpore. To dejstvo karakterizira izredno energijo, žilavost in vztrajnost tega kmetijskega strokovnjaka, ki se ni ustrašil niti materielnih žrtev, niti ogromnih težkoč, ki so se mu stavile na pot skoraj vso dobo izdajanja lista, v največji meri pa v njega začetku. Zato moramo naravnost občudovati njegovo delavnost in požrtvovalnost, ki jo je razvijal v minulih desetih letih.

Da je ta strokovnjak navzlic vsem težkočam v svoji nameri sijajno uspel, priča ta **jubilejna številka**, ki mu je prinesla toliko in tako dragocenih priznanj najodličnejših oseb iz vseh krajev naše države in celo iz tujine, kakor dosedaj še nobenemu jugoslovanskemu uredniku kmetijskega lista. Zato je pa

danes lahko ponosen na svoje delo, ne samo zaradi tega, ker mu je uspelo iz lastnih moči spraviti do tako dolgega življenja in sijajnega razmaha kmetijski strokovni list, ampak tudi zato, ker žanje za ta svoj desetletni trud tudi vseobče priznanje.

Z ozirom na ogromno delo, ki ga je g. dr. Emil Popović-Pecija tekom svojega desetletnega delovanja potom svojega lista izvršil, nam je prijetna dolžnost mu na tako krasnem uspehu čestitati. Obenem mu pa iz zrcja želimo, da še več desetletnic praznuje v zmanjšanem delu in s še večjim uspehom za napredek celotnega kmetijstva naše države, da se krog njegovih čitateljev čim dalje bolj širi in se list tako čim bolj izpopolnjuje, kakor to zahteva njegova potreba za nadaljnji razvoj našega kmetijstva.

Uredništvo.

Dolžnosti in naloge domače industrije.

Treba je sodelovanja med industrijo in javnostjo.

V mariborskem „Večerniku“ od 1. marca t. l. je izšel članek pod gornjim napisom, ki zasluži, da ga objavi tudi naš list, ker globoko sega tudi v kmetijsko gospodarstvo. Naša industrija se večkrat pritožuje, da naše kmetijstvo naročuje mnoge svoje potrebščine iz tujine, namesto da bi ta naročila dajala domači industriji. S tem člankom ji je podal jasen odgovor list, ki je sam mnogo bližje industriji nego kmetijstvu; vsled tega je toliko več vredno. Ta list piše:

„Pred par dnevi smo na tem mestu opozarjali na potrebo zaščite in podpore naše domače industrije in smo naglašali geslo: **Kupujte domače blago**. V težkih trenutkih je treba energično seči po samopomoči, ker če si ne bomo pomagali sami, nam ne bo nihče pomagal. **Če pa obstojajo neke dolžnosti države in državljanov napram domači industriji, potem obstojajo tudi enake dolžnosti domače industrije do države in državljanov.**

Na kateri strani se je glede na te dolžnosti več grešilo, je težko natanko in popolnoma pravično ugotoviti, gotovo pa je vkljub vsemu, **da je tudi industrija veliko grešila in greši še vedno.**

Naša jugoslovanska industrija, bodisi ona z domačim, bodisi s tujim osnovnim kapitalom, je razmeroma še mlada in v primeri s finančno in tehnično sposobnostjo tuje industrije večinoma šibka, za veliko konkurenčno borbo skoraj nesposobna. Prav zaradi tega so njeni proizvodi povečini zaščiteni z visokimi uvoznimi carinami, ki jim omogočajo popolnoma svoboden razmah v mejah naše države. **Nekatere industrijske panoge so tako zaščitene, kakor nikjer drugod. Uvozne carine so tu celo tako visoke, da demoralizirajo domačo produkcijo, kar rodi nezdrave posledice, na katerih trpimo vsi, tako kot konsumenti kakortudi kot državljanji. Dasi so delavske mezde pri nas nižje kakor v katerikoli zahodni ali srednjeev-**

ropski državi, so produkti naše industrije večinoma dražji kot drugod; k tem visokim cenam pa priračunavajo nekatera, posebno s tujim kapitalom osnovana podjetja, še razliko med prodajno ceno in carino. Tako ne dobe samo običajnega dobička, rezultirajočega iz razlike med produkcijsko in prodajno ceno, ampak si prisvoje še tisto, kar bi tuje industrije pri uvozu v našo državo morale plačati na carini.

Da je tako postopanje brezvestno izrabljanje naklonjenosti in zaščite s strani države in državljanov, bo pritrtil vsakdo. Pravtako pa zasluži najstrožjo obsodbo tudi počenjanje s tujim kapitalom osnovane industrije glede nameščanja tehničnega in administrativnega osebja. Tej industriji ni zadosti, da pošilja svoje čiste dohodke preko državnih mej v tujino in s tem slabi naše finance, ampak bojkotira tudi naše domače, istotako sposobne in kvalificirane delovne moči. Treba se nam je ozreti samo po industrijskih podjetjih v naši najbližji bližini, pa vidimo neverjetno dejstvo, da sede na mestih sijajno plačanih ravnateljev, tehničnih in komercialnih vodij, pa celo tudi na podrejenih uradniških in delovodskih mestih skoraj brez izjeme sami tuji, tuje državne pripadnosti ali vsaj tuje narodnosti. In vsi ti ljudje večinoma niti ne čutijo potrebe, da bi se naučili našega jezika in sodelovali v našem javnem družtvnem, družabnem in kulturnem življenju. Nasprotno, zaradi njih se morajo naši delavci učiti in posluževati tujega jezika.

Vse to obrača simpatije javnosti od naše takozvane domače industrije in povzroča v zelo veliki meri, da se njeni proizvodi ne upoštevajo in kupujejo tako, kakor bi se sicer lahko. Zaradi tega bi se morali odločujoči gospodje zavedati, da jim goli kapital še ne more nuditi tistega položaja, ki bi bil ne samo v njihovem, ampak tudi v našem interesu potreben za lepši in hitrejši razvoj domače produkcije. Težki sedanji časi zahtevajo tesno sodelovanje med domačo industrijo in domačo javnostjo. Moralno sodelovanje in podpiranje s strani javnosti pa bo naša industrija dosegla šele tedaj, ko se bo domača javnost mogla zavedati, da je ta industrija zares naša, nam bližja kakor ona onstran državnih mej!

Če potemtakem zahtevamo od države in od javnosti, da podpre in zaščiti našo industrijo, zahtevamo pravtako od domače industrije solidnosti glede kakovosti in cen ter dokazov, da je zares naša, ne pa parasitska."

POLJEDELSTVO IN TRAVNIŠTVO

Gnojenje krompirja in pese.

Ing. Rado Lah.

Krompir in pesa sta rastlini, ki nam dasta pridelek s svojimi podzemskimi organi, to so gomolje in korenine. V njih je mnogo škroba in sladkorja, ki se tvori v listih s pomočjo sončnih žarkov, listnega zelenila in kalija iz zračnega ogljikovega dvokisa in vode. Iz tega razloga imenujemo tudi krompir in pesa kalijeve rastline, ker potrebujeta mnogo kalijeve hrane. To dejstvo so dognali z neštevilnimi dol-

goletnimi preizkusi gnojenja s kalijevo soljo, ki so dali tudi podlago za današnje smotreno gnojenje teh kulturnih rastlin.

Toda sam kalij tudi ne zadostuje, kajti znano je, da mora rastlina za svoj nemoten razvoj imeti na razpolago vse redilne snovi. Predvsem potrebuje v začetku svojega razvoja, to je v mladosti, mnogo dušika. Dušik je tista snov, ki povzroča pomnožitev klorofilnih zrn, oziroma zelenila in s tem poveča usnavljanje ali asimilacijo, to je tvorbo škroba in sladkorja. Zato tudi opažamo, da mlade rastline bujno rastejo in dobivajo temnozeleno liste, če imajo dovolj lahko dostopnega dušika na razpolago. To nam tudi pojasni, zakaj se mlada setev hitreje in živahneje razvija, če ji gnojimo z gnojnico ali s čilskim solitrom, kakor če ima na razpolago samo hlevski gnoj ali apneni dušik.

Tretja tudi zelo važna redilna snov je fosforna kislina, ki služi rastlinam za utrditev staničja in pospeši zoritev. Tudi ta hrana je krompirju in pesi nujno potrebna, četudi morda ne v taki meri kakor žitom, vendar je gnojenje s fosfornimi gnojili toliko bolj potrebno, ker primanjkuje našim zemljam v obče mnogo fosforne kisline. Naša kmetska posestva imajo namreč precej živine in zato tudi mnogo hlevskega gnoja, s katerim precej obilno gnojijo svoje njive. Ta gnoj ima v splošnem dovolj dušika in kalija, toda primeroma malo fosforne kisline. Vsled tega so naše zemlje zelo hvaležne za fosforna gnojila, predvsem za superfosfat ali Tomasovo žlindro.

Oglejmo sedaj, kako moramo gnojiti krompirju in pesi, če hočemo doseči kolikor mogoče visoke pridelke. V primerjavo z uspehi gnojenja in obdelovanja teh okopavin v drugih naprednejših državah naj tukaj povemo, da dosežejo tamkaj posestniki na 1 ha površine do 250 centov krompirja in do 800 centov pese, medtem ko so pri nas najboljše letine s 150 centi krompirja in 400 centi pese. To navajamo zaradi boljšega umevanja naslednjih razmotrivanj.

Neizpodbitno dejstvo je, da samo s hlevskim gnojem ne moremo nikdar doseči največjih uspehov ne pri krompirju in ne pri pesi. Ravnotako moramo pa tudi nasprotno trditi, da je uspeh nepopoln, ako gnojimo samo z umetnimi gnojili. Kaj sledi iz tega?

Krompirju in pesi gnojimo predvsem s hlevskim gnojem in razen tega še z umetnimi gnojili. Čim manj hlevskega gnoja imamo, tem več umetnih gnojil vzamemo. Če sploh nimamo hlevskega gnoja, tedaj vzamemo polno gnojenje z naslednjimi gnojili, katerih množina zadostuje za površino 1 hektarja ali 1 $\frac{1}{2}$ orala:

200 kg apnenega dušika,
200 kg kalijeve soli,
300 kg superfosfata.

Če smo zemljo pognojili še s hlevskim gnojem, tedaj vzamemo polovico manj navedenih umetnih gnojil.

Tako gnojenje imenujemo polno gnojenje, ker damo zemlji vse tri, oziroma štiri (apno) glavne redilne snovi. Izkušnje so namreč pokazale, da ima samo polno gnojenje tudi popoln uspeh, medtem, ko je gnojenje samo z enim ali drugim gnojilom vedno nezanesljivo.

Nastane še vprašanje, v koliko se danes gnojenje z umetnimi gnojili še izplača. Vsi vemo, da je bila lani krompirjeva letina pri nas v splošnem dobra, slaba pa tam, kjer je pritisnila suša. Posledica

je bila, da so posebno vzhodne pokrajine naše države dobro plačevale krompir in ga še danes zelo iščejo, ker ga potrebujejo za seme. Če vzamemo ceno 1 Din za kg, se je za gnojila vloženi denar ne samo izplačal, ampak celo dva- do trikrat povrnil. O tem pričajo vsi tisti poljedelci, ki so lani pognojili krompir z umetnimi gnojili in spravili bogate pridelke.

Nič slabše ni bilo s krmsko peso. Tudi ta rastlina je izrazito kalijeva in dušičnata rastlina, zato se pri njej ta gnojila dobro obnesejo. Pri tozadevnih poskusih se je vzelo ceno za 1 kg pese 30 para. Pri tej ceni je dalo gnojenje en in pol do dvakratni čisti dobiček za vložena gnojila. Trditev, da se umetna gnojila dandanes ne izplačajo, torej ni na mestu.

Še drugo vprašanje je, ki ga mora naš kmet upoštevati. Vsled slabega gnojenja bodo naše zemlje opešale in ne bodo več toliko nosile, da bi kmet dobil iz njih dovolj hrane. Zato je nujno potrebno, da se že danes pripravljamo na tisto dobo, ki sledi vsaki krizi v kmetijstvu, namreč doba slabih letin. Če ne bomo držali naših njiv v rodovitnem stanju, bo ta doba po krizi še hujša, ker ne bo kmet imel niti hrane zase. Zato ne zanemarjajte svoje zemlje!

O pridobivanju in odbiri dobrega semenskega krompirja.

Ing. Franc Mikuž.

V Dravski banovini se izmed vseh poljskih pridelkov pridelava največ krompirja. Okoli 26.000 vagonov tega pridelka se spravi vsako leto pod streho. Zategadelj je razumljivo, da, ako odpove krompirjeva letina, so posestniki v največjih skrbih, kako bodo prehranili čez leto družino, s čim bodo krmili živino in iz česa bodo vzeli izkupiček za kritje tekočih potrebščin in datatev. Krompir lahko prištevamo k najvažnejšim gospodarskim pridelkom Slovenije in zato je zelo priporočljivo, da začnemo izboljševati naše krompirjeve vrste do večje rodovitnosti in do boljše kakovosti. Dober okusni krompir najde danes še povsod odjemalce in povpraševanje po dobrem semenskem krompirju se vsako leto stalno pojavlja. Iz tega je razvidno, da morajo naši posestniki čim prej začeti s pridobivanjem dobrega semenskega blaga potom odbire, potom selekcije. V naslednjem naj podamo kratka navodila, kako moramo krompir za seme odbirati, da se nam ne izrodi in da dvignemo pri njem vse one lastnosti, ki vplivajo na količnost in na kakovost krompirjevega pridelka.

Pri odbiri krompirja si navadno postavimo sledeče naloge in cilje:

1. da dosežemo povišek pridelkov,
2. da dosežemo večjo odstotnost škroba,
3. da povečamo jedilno okusnost pri vzgajanju jedilnega krompirja,
4. da izboljšamo odpornost proti boleznim,
5. da dosežemo pravočasno dozorelost z ozirom na krajevne razmere in potrebe.

Razumljivo je, da pride za nas le nesporno razmnoževanje krompirja v pošteev iz razloga, ker je ta selekcija najlažja, enostavna in za poedine posestnike priporočljiva, ker potom nje lahko dvignejo

zgoraj navedene lastnosti do večje popolnosti pri poedinih krompirjevih vrstah. Postopanje pri odbiri krompirja delimo v 3 dele:

1. Odbira in opazovanje na polju za časa rasti (vegetacije),
2. individualna odbira krompirjevih gomoljev po zaznamovanih grmušelnih pri kopanju krompirja,
3. odbira krompirja v kletih pred saditvijo.

Na polju, ko se krompirjevo listje do dobrega razrase, zaznamujemo na njivi vse one krompirjeve rastline s palčicami, s trakovi ali pa tudi z rafijo, ki imajo bujno rast in so dobro razvite, ter spadajo po sodbi njenih zunanjih lastnosti (po obliki listov in stebel, po barvi cvetnih listov itd.) v enoinisto vrsto. Skratka povedano, zaznamovati nam je vse one rastline (grmušelnne), ki so v svojih lastnostih izenačene in tudi popolnoma zdrave. Krompirjevo njivo, ki je določena za pridelovanje semenskega blaga, pa moramo opazovati med rastjo in takoj odstraniti vse rastline, na katerih se je pojavila kaka bolezen; na ta način preprečimo razširjenje bolezni po drugih zdravih rastlinah, ki nam lahko uničijo precejšnji del pridelka in tudi semenskega blaga.

Pri kopanju krompirja nadaljujmo z odbiro na ta način, da izkopljemo med vegetacijo zaznamovane grmušelnne (individualne), ki v istem času dozorevajo, vsakega posebej, ter priznamo samo one gomolje izpod poedinih grmušelnov za seme, ki imajo veliko število gomoljev z odgovarjajočo težo in zaželjeno obliko. Iz tega vidimo, da se vrši pri tem postopanju na njivi nekaka ožja individualna odbira krompirjevih rastlin po številu, po teži in po obliki gomoljev. Koliko število in kakšno skupno težo gomoljev naj zahtevamo od poedinega individija, je odvisno od vrste posejanega krompirja, od vzgojne stopnje (Zuchtstufe) in tudi od dotične letine krompirjevega pridelka. Vzemimo na primer, da znaša najmanjše število izpod poedinih grmušelnov izkopanih gomoljev 8, največje pa 18, tedaj bi v tem primeru potegnili mejo okoli števila 12 in vzeli vse gomolje od onih individijev za seme, ki so obrodili 12 in več gomoljev, dočim bi gomolje od individijev, ki niso dosegli števila 12, izločili iz semenskega blaga. Tudi je dobro in priporočljivo, da vzamemo nadalje gomolje od onih individijev za seme, ki so kolikor mogoče po velikosti izenačeni. Težo izpod poedinih individijev izkopanih gomoljev in odstotnost škroba ne morejo ugotavljati posestniki, ker nimajo za to potrebnih tehtnic na razpolago. Morejo pa pri tej ožji odbiri upoštevati obliko in barvo krompirjevih gomoljev in izločiti gomolje od onih rastlin, ki nimajo tipične sortne oblike in barve. S tem namreč dosežemo, da se semenski krompir sortno izenači in da s sajenjem na ta način pridobljenega semenskega krompirja dobimo v prihodnjem letu na njivah krompirjeve rastline, ki so vse eneiniste vrste in enegainistega tipa. Na njivi odbrane gomolje od onih individijev, ki so imeli veliko število gomoljev (v našem primeru 12 in več) in so po obliki in barvi kazali, da spadajo v enoinisto vrsto, spravimo v suho, zračno klet, kjer skrbimo za primerno toplino od 4 do 6° C. Tu naj semenski krompir čaka na ponovno odbiro, katero navadno obavljamo tik pred saditvijo tega pridelka.

Končna odbira pred saditvijo se navadno ravna po množini v jeseni spravljene semenskega blaga. Ako imamo veliko semenskega krompirja, tedaj ga

podvržemo strogi odbiri, ako ga imamo pa malo, tedaj je končna odbira bolj prizanesljiva. Velikost (debelost) krompirjevih gomoljev ne igra odločilne vloge, vendar je dobro, da prav drobne in prav debele krompirje odstranimo iz semena, za primer, da imamo dosti semena na razpolago, ker z izenačenim semenskim blagom po veličini in težini izenačimo energijo kalivosti in izenačimo tudi število očesc, od katerih je pravzaprav v glavnem odvisna rodovitost posajenega gomolja. Njive, posajene s takim krompirjem, istočasno ozelenijo in dozorevajo, kar je velikega pomena za višino skupnega pridelka. Če

Na opisani način odbran in pripravljen krompir posadimo na njivo, ki pride po kolobarju za krompirjevo kulturo na vrsto. Razdalje med vrstami navadno določimo na 60 cm, v vrsti pa na 40 cm. Razumljivo je, da na tej njivi posajeni material podvržemo ponovni odbiri po prej omenjenem načinu iz razloga, ker le vsakoletno odbiranje najboljših iz dobrih krompirjevih individijev prinese pri selekciji krompirja zaželjeni uspeh. Vsled dejstva pa, da je ta odbira krompirja zelo enostavna in mnogo obetajoča, kajti ž njo lahko dvignemo donos krompirjevega pridelka nad 30%, bi ne smelo biti med našimi posest-

Sl. 12. Žitnica semenogojske postaje v Beltincih.

vlada pa pomanjkanje na semenskem blagu, tedaj lahko debele krompirje, ki tehtajo nad 90 g, prerežemo po dolžini na polovico (vsaka polovica mora imeti po možnosti enako število očesc) in le prav drobne krompirje, ki ne dosežejo 50 g težine, izločimo iz semena.

Pri tej končni odbiri krompirja je nadalje dobro, da še enkrat pregledamo, ali je koža krompirjevih gomoljev eneiniste barve in ali je tudi meso krompirjevih gomoljev po barvi izenačeno. Pri tem prebiranju odpade razmeroma malo semenskega blaga, če smo bili v jeseni pri individualni odbiri dovolj strogi in previdni. Gomolji z udrtimi očesci imajo slabjšo semensko vrednost od gomoljev, ki imajo očesca bolj na površini, zategadelj odbirajmo krompir tudi po tej lastnosti, če je dosti semenskega blaga na razpolago. Razen tega pa je vsakemu znano, da se krompir z udrtimi očesci težko na čisto lupi in vsled tega tudi ni posebno pripraven v jedilne svrhe.

niki nobenega, ki bi se ne posluževal tega načina za pridobivanje dobrega semenskega blaga.

Slika 12. nam kaže žitnico semenogojske postaje v Beltincih, kjer se v spodnjih prostorih nahajajo zelo lepe, suhe in zračne kletje za spravljanje semenskega krompirja.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 5. Vedno smo imeli pri hiši zdrav grah. Lansko seme pa je popolnoma neuporabno, ker se v vsakem zrnju nahaja majhen žužek. Bojim se, da mi bo ta škodljivec uničil ves grah. Kaj naj storim, da bom zopet pridelal dober grah in kako naj zatrem tega škodljivca? (E. R. v M.)

Odgovor: V dopisnem grahovem zrnju se nahaja škodljivec grahar. Škoda, ki jo napravlja ta hrošč, je precej velika, saj se v vsakem zrnju nahaja ličinka ali hrošč, ki izjedata zrnjo v obliki okrogle luknje. Glede zatiranja Vam svetujemo sledeče: Predvsem premenite seme in si istega dobavite od drugod. V bodoče pa, ko pridelate grah in zapazite, da je

napaden, denite zrnja v krušno peč, kjer bo 50° C toplote. To segrevanje naj traja 1 do 2 uri, ki povzroči, da ž njim uničite hrošče v zrnju. Nekateri vržejo seme tudi v vodo, v kad, jo večkrat premešajo in na vrhu plavajoče seme posamejno ter uničijo. Seme, ki je padlo na dno, pa posušijo in uporabljajo za setev in jelo.

Fr. K.

Razno.

II. Poskusni krožek za Nitrofoskal-Ruše v Kranjskem srezu 1931. V prošlem letu je bilo v kranjskem srezu izvedenih 31 gnojilnih poskusov z mešanim gnojilom Nitrofoskal-Ruše kot II. poskusni krožek, ki so prav dobro uspeli. Podatki za vse te poskuse so natančno navedeni in objavljeni v posebnem tiskanem pregledu. Izračunan je tudi večji pridelek na poskusnih sadežih: pšenici, rži, soržici, ječmenu, ovsu, domači detelji, lucerni, inkarnatki, krompirju, pesi, travni mešanici in drugih. Ugotovljen je tudi čisti dohodek tega poskusnega gnojenja in obrestovanje za v gnojilo vložena kapitala. Kdor se zanima za podrobne podatke posameznih poskusov, naj piše po tiskani pregled sreskemu kmetijskemu referentu Josipu Sustiču v Kranj, ki je te poskuse organiziral in vodil.

Ogroženo pridelovanje krompirja na Francoskem po koloradovem hrošču. Lansko leto se je na Francoskem silno razmnožil poseben hrošč takozvani ameriški **krompirjevec** (*Koloradokäfer*, *Doryphora decemlineata*), ki ogroža pridelovanje krompirja. Nad eno tretjino krompirjevega polja je bilo okuženo po tem silno nevarnem hrošču. Koloradov hrošč je kakor polonica: majhen, močno vzbočen, rumenkosto-rdečkast in črno progast. Ličinka je rdeče-rumena, trebušasta. Oba objekta steblovje in ga uničita; gomolja se ne lotita. V interesu našega pridelovanja krompirja je, da se pravočasno zavarujemo proti temu nevarnemu hrošču. Posebno bi bilo treba paziti pri uvozu zelenjave in sadja. Kmetijska družba je podvzela potrebne korake v tem pogledu na merodajnih mestih.

Fr. K.

Banovinski prispevek pri nabavi gnojilnih sesalk. Banška uprava je izdelala posebna navodila glede podelitve podpor pri dobavi gnojilnih sesalk. Uprava bo do 30. aprila t. l. javila sreskim načelstvom višino kredita, ki je namenjen za srez v to svrhu. Prošnje morejo vlagati za svoje člane le **kmetijske organizacije** (n. pr. kmetijske podružnice, zadruga) ali pa občine za svoje občane in to do 30. oktobra istega leta. Prispevki znašajo od 30—50% k nabavnim cenam sesalke, kar se ravna po tem, koliko glav živine redi dotični. Posestniki, ki redijo nad 18 glav živine, ne dobe prispevka, isto tudi ne oni posestniki, ki so v zadnjih treh letih dobili nad 4000 Din raznih podpor za pospeševanje kmetijstva.

SADJARSTVO IN VRTNARSTVO

Gnojenje sadnega drevja.

Fr. Kafol.

Sadno drevje je kulturna rastlina, ki je navezana desetletja na eninisti prostor, vsled tega je jasno, da izžema zemljo v vseh pogledih, posebno tedaj, ko začne roditi. Če pomislimo, kakšen obseg zavzamejo korenine v zemlji, ki se razrasejo približno v obliki nadzemelske krone, odnosno še dlje, je umevno, da potrebuje drevo izredno veliko rudniških snovi za svoj razvoj.

V naših sadonosnikih je pravzaprav sadno drevje več ali manj, dobesedno vzeto, sestradano.

Če hočemo pa doseči redne in zadovoljive donose, potem moramo drevju istotako postreči, kakor drugim rastlinam.

Brez gnoja tudi sadno drevo ne more dati rednega pridelka, ker se tudi najboljša in najrodovitnejša zemlja tekom let izčrpa. Nešteto poskusov pa dokazuje, da se redno in zadostno gnojeno drevo krepkeje razvija, ima večjo odpornost napram boleznim in škodljivcem, je bolj rodovito, plodovi so lepo oblikovani, okusnejši itd.

Najvažnejše redilne snovi za prehrano drevja so: **apno, kalij, dušik** in **fosforna kislina**. Te redilne snovi tvorijo brezdvomno najvažnejšo podlago za izvedbo pravilnega gnojenja sadnega drevja.

Apno vpliva predvsem na razvoj plodov, pospešuje tvorbo sladkorja, les postane trpežnejši in odpornejši v vseh pogledih. Posebno črešnje, jabolane in breskve so zelo hvaležne za gnojenje z apnom. Znano je, da se pri koščičastem drevju ne pojavi smolika, ako imajo dovolj apna na razpolaganje. Kmetovalci cenijo tudi ugoden vpliv apna na obče izboljšanje zlasti težke zemlje.

Da se drevo močnejše razvije in zadobi zdravje listje, da se zoritev pospeši in da postanejo plodovi okusnejši in slajši, lepše barvani, sočni in dišeči, moramo vsekakor pripisovati vplivu **kalija**. Pomanjkanje kalija na sadnem drevju kaj hitro opazimo, če se tvorijo na listih rjave lise, medtem ko so rebra temnejše zelenkasta in ako pri starejšem drevju vrhovi predčasno odmrjejo.

Velik učinek ima na sadno drevje tudi **fosforna kislina**, ki jo primanjkuje več ali manj vsaki naši zemlji. S fosfatnimi gnojili pognojeno drevo nastavi več cvetja, pospešuje razvoj semenja in plodov, sploh zorenje. Čestokrat je vzrok, ako drevo močno žene v les in je nerodovito, pomanjkanje fosforne kisline v zemlji. Zlasti koščičasto sadje stavi velike zahteve ravno na fosforno kislino. Pomanjkanje fosforne kisline je tudi pripisovati, da drevo dovolj ne rodi, odnosno da plodovi pozneje zorijo in ostanejo kisli.

Važno gnojilo je tudi **dušik**. Njega vpliv se pozna po temnejšem in bohotnem listju, krepkih mladica, sploh bujni rasti drevesa in obilni rodovitnosti. Če pa primanjkuje istega, se drevo slabo razvija, listje postane bledečavo in drevo začne pešati.

Z ozirom na potrebo posameznih redilnih snovi pri sadnem drevju so se izvedli že natančni poskusi po raznih učenjakih, ki so potem podali svoja mnenja. Tako navaja prof. dr. Barth podatke, da potrebujemo na 1 ar (100 m²) pri koščičastem in pečkastem plemenu povprečno **2 kg apna, 1½ kg kalija, ½ kg fosforne kisline in ¾ kg dušika**. Sicer so vsi podatki, ki se tičejo gnojenja sadnega drevja le približno vzeti in določeni z raznih vidikov. Nekateri vzamejo za podlago namreč površino zemlje, ki jo zavzema drevo s svojimi koreninami, drugi zopet obseg debla itd. Pravilno pa ravna oni sadjar, ki izvede sam gnojilne poskuse v tem pogledu. Lierke priporoča na 100 m² površine n. pr.: 2—3 kg apna, 2½ do 4 kg 40% kalijeve soli, 3—4 kg superfosfata in 2½ do 4 kg apnenega dušika. To naj služi kot nekaka podlaga.

Praktično izvajamo gnojenje sadnega drevja najuspešneje, ako uporabljamo **hlevski gnoj, gnojnico, stranišnico** in **kompost**, kot spopolnilo teh pa tudi razna umetna gnojila. Hlevski gnoj je brezdvomno

mno najboljši, ker vsebuje običajno vse redilne snovi v pravem razmerju, ne glede na to, da pride v zemljo ž njim tudi neštevilno koristnih bakterij, ki izboljšujejo zemljo v vseh pogledih. Sajenje drevja brez gnoja je sploh neizvedljivo. Pa tudi v poznejših letih tvori gnoj temelj vsega gnojenja. Običajno računimo na 1 m² površino 4 do 5 kg hlevskega gnoja, na eno odraslo drevo torej od 80 do 200 kg.

Gnojnica je pa naravnost izvrstno gnojilo za drevje. Ker je tekoča, jo lahko spravimo tudi v nižje plasti, t. j. do korenin. Gnojnica pa ne vsebuje dovolj **fosforne kisline in ne kalija**. Ako računimo na 1 m² površine 5 l gnojnice, potem je priporočljivo, da primešamo še pepela, odnosno **superfosfata** in **40% kalijeve soli**. Na 100 m² sadonosnika, uporabljamo pri polnem gnojenju 20 kilogramov lesnega pepela ali 2—4 kg 40% kalijeve soli in 4 kg superfosfata. Ta mešanica gnojil zadostuje posebno pri starejšem, iznošenem drevju. Pri uporabi gnojnice in lesnega pepela izkopljemo 20 cm globoke in istotako široke jana 1 meter narazen, v katere stresemo pepel ali kalijevo sol in superfosfat ter zalijemo z gnojnico. Nekateri navozijo gnojnico tudi kar po vrhu, kamor so poprej potresli pepel ali navedena gnojila. Najprikladnejši čas za to je pomlad od februarja do aprila, ali pa v jeseni od oktobra do novembra.

Prvovrstno gnojilo za sadno drevje posebno pri saditvi je tudi dober **kompost**. Dobrota komposta zavisi pa od materiala, iz katerega je sestavljen, kakor od raznih odpadkov, listja, plevela, cestnega blata, pokvarjene krme itd. Kompost prekopljemo na leto vsaj trikrat, ga zalijemo z gnojnico ali s stranišnico in mu primešamo še pepela ali pa kalijeve soli in superfosfata. Na 100 kg komposta naj pride vsaj še 2 kg 40% kalijeve soli in 3 kg superfosfata.

V novejšem času uporabljamo za gnojenje sadonosnikov mešano gnojilo, in to specialni **Nitrofoskal-Ruše**, ki vsebuje 6% dušika, 8% fosforne kisline, 8% kalija in 33% apna.

Pravilno je, da gnojimo sadnemu drevju vsaj vsako **tretje ali četrto leto**, in sicer s hlevskim gnojem ali kompostom, vmes pa izpopolnjujemo gnojenje z gnojnico in z umetnimi gnojili. Nekateri trosijo hlevski gnoj v obliki kolobarja pod kapom krova, kjer ga podkopljejo. Zopet drugi raztrosijo gnoj kar po vrhu pod krono v jeseni in pri mladih nasadih gojijo vsaj v prvih osmih letih kolobar pod njimi, ki ga redno prekopavajo in istočasno gnojijo. Naj se gnoji tako ali tako, glavno je, da se čim boljše zemlja prezrači s prekopavanjem ali z oranjem pod krono in izven nje, do kamor segajo korenine. Gnojila moramo dobro pomešati z zemljo in na fino raztrositi. Velika napaka je, ako gnojimo sadnemu drevju k deblu, temveč moramo pognojiti vsaj korak proč od debla, bodisi raztrošeno po vrhu, bodisi podkopano v obliki kolobarja, ki naj bo vsaj 1/2 širok (pa tudi 2—4 m širok) in 20—25 cm globok.

Dognano je, da ima sadjar z nakupom umetnih gnojil komaj 2 do 3% izdatkov, od izkupička, ki ga dobi za sadje. Napreden sadjar mora torej tudi sadnemu drevju redno in zadostno gnojiti, če hoče doseči, da mu bo sadno drevje zares donášalo redne dohodke.

Skrbimo za dovolj vlage sadnemu drevju!

A. Sotler.

Dočim se je pri nas začelo zadnje čase posvečati več pažnje pravilni negi nadzemjskega dela sadnega drevesa, ne moremo tega reči o negi korenin, odnosno obdelovanja zemlje pod drevjem sploh. Navadno je z napravo drevesne jame že vse končano v tem pogledu. Redki so, ki bi vsaj v jeseni prerahljali zemljo okrog novo posajenega drevesa, še redkejši, ki bi tudi starejšemu drevju od časa do časa prekopali zemljo. In vendar je obdelovanje zemlje pod sadnim drevjem velike, mnogokrat celo odločilne važnosti za dobro uspevanje drevesa. Z obdelovanjem zemlje ne pospešujemo samo razvoja korenin s tem, da dovajamo v zemljo zrak, izboljšujemo zemljo itd., nego izvajamo s tem tudi sila važen vpliv glede na ohranitev zemeljske vlage v njej.

Dobro vemo, kolikšne važnosti je za vsako kulturno rastlino voda. Tako je tudi za sadno drevje voda eden odločujočih činiteljev. Ob pomanjkanju zadostne vlage, usahne mlado posajeno drevo, ali večkrat sploh ne požene. V sušnih letih trpi razvoj lesa in sadja. Lesni poganjki so slabo razviti ali sploh izostanejo. Sadje ostane drobno in prekomerno odpada. Ob trajni suši pa trpi tudi normalen razvoj cvetnega brstja, zaradi česar ne moremo pričakovati v prihodnjem letu mnogo sadja. Ob hudi suši l. 1928. smo opazovali na posameznih drevesih — poleg drugih posledic — tudi delno odmrlost drevesnega listja. Posledica stalnega pomanjkanja vlage v zemlji je mnogokrat tudi, da starejše drevo predčasno usahne.

Vprašanju vlažnosti zemlje pod sadnim drevjem obračajo sadjarji naprednejših krajev mnogo več pozornosti. Naj omenim samo sadjarje Amerike in Avstralije. Poleg vseh drugih mer za očuvanje vlage v zemlji svojih razsežnih sadovnjakov, so si zgradili posebne vodovodne naprave, potom katerih dovajajo vodo iz velikih daljav za namakanje sadonosnikov.

Pri nas, hvala Bogu, takih dragih naprav v ta namen ne potrebujemo. V našem podnebnem pasu imamo povprečno vzeto dovolj padavin (letno od 1100—1300 mm), samo znati jih moramo očitati v zemlji. To dosežemo predvsem s primernim obdelovanjem zemlje. Iz vsakdanje skušnje vemo, da globoko obdelana zemlja vpije mnogo več vode, nego trda neobdelana, ki jo tudi dalje obdrži. To nam bodi nauk, da napravimo drevesne jame pri sajenju čim večje. Že s tem smo dosegli, da ne bo posajeno drevo trpelo na pomanjkanju vlage. Dalje napravimo okoli drevesa primeren drevesni kolobar v obliki sklede, da zaostaja tako ob drevesu več vode. Tak kolobar napravimo tudi v bregovitih položajih, pri čemer obložimo spodnji obod kolobarja s travno rušo ali s kamenjem, da se zemlja ne udara. Še več vode zberemo ob drevesu v takih legah, ako izkopljemo od obeh, ali samo od ene strani primerne jarke v smeri proti drevesu. Taki zbiralni jarki pa seveda ne smejo imeti velikega padca. Navzlic vsemu temu smo pa večkrat primorani — ob trajni suši — novoposajenim drevesom zalivati, sicer sploh ne odženejo. Vlago zadržimo v zemlji s tem, da ko-

lobar večkrat okopljemo. Trajno rahlo zemljo na površju obdržimo tudi s tem, da pokrijemo drevesni kolobar n. pr. z gnojem, listjem, s svežim vejevjem, travo itd.

Pri mladih drevesih moramo jeseni na vsak način prekopati ponovno drevesni kolobar; to izvršimo redno vsaj nekaj let. Istotako naj bi se tudi starejšemu sadnemu drevju, v presledkih vsakih par let, v jeseni zemlja globoko obdelala. V sklenjenih nasadih ter primerni legi, je najbolje v ta namen zemljo preorati. V drugih okoliščinah, ali tam, kjer nam je krma glavni pridelek, prelopatimo samo primerno širok pas zemlje pod drevesom. Pri tem bo učinek tem povoljnejši, čim večji in širši krog bomo prekopaljeli okoli drevesa, dočim je rahljanje zemlje samo neposredno ob deblu skoraj brezpomembno. Naj nam ne bo žal trave, ki jo vsled takega obdelovanja zemlje pod drevjem zraste navidezno mnogo manj. Znano je namreč, da prerase pozneje trava tem bujnejše taka obdelana mesta, posebno še tedaj, ako smo obenem gnojili; to ima izredni učinek tudi v poznejših letih.

Različna naša sadna plemena stavijo glede zemlje razne zahteve, tako tudi z ozirom na vlažnost. Tako vemo, da uspevajo češplje, slive in jabolane dobro le v dovolj vlažni zemlji, dočim se n. pr. hruške, breskve, marelice ter orehi zadovoljijo tudi z manj vlage v zemlji. Ob sajenju moramo torej tudi to upoštevati.

Prejemnikom žičnih koškov!

Pozivamo vse prejemnike žičnih koškov za zavarovanje sadnega drevja, da **nemudoma** vpošljejo potrdila o prejemu istih Kmetijski družbi v Ljubljani, ker jih zahteva kralj. banska uprava.

Prejemnikom masti „Wilbis“!

Pozivamo vse prejemnike, ki so dobili mast „Wilbis“ v poskusne namene, da po dopisnici sporoče Kmetijski družbi, pri katerih posestnikih so se izvedli poskusi.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 10. Pred nekaj leti sem zasadil v sadonosniku jabolane in hruške. Napravil pa sem napako, ker sem sadil pregosto. Sedaj je drevje komaj 6 do 8 let staro, pa se že ovira v rasti. Ali smem 6 do 8 let staro drevje presajati in kako naj to izvedem? (A. J. v Š.)

Odgovor: Sličnih napak, da se drevje pregosto sadi, je pri nas vsepolno. Ljudje si pač pri saditvi ne znajo predstavljati, kakšen obseg bo zavzelo drevo, ko bo dorastlo. Seveda lahko presadimo tudi 6 do 8 let staro drevje. S tem delom pa moramo pričeti spomladi čim preje, na vsak način pa tedaj, preden začne drevje odganjati. V to svrhu pripravimo dovolj velike jame v primernih razdaljah. Na to drevje pazljivo odkopljimo in pri tem čuvajmo korenine, da jih ne pokvarimo. Čim več zemlje se drži korenin, tem bolje je. Tudi ako jih odgrebemo, moramo paziti, da korenin ne pokvarimo. Glavno je, da drevje posadimo ravnotako globoko, kakor je preje stalo, torej ne pregloboko. Skrajšati moramo nekoliko korenine in veje ter postaviti močan kol, na katerega privežemo drevo. Pri presajanju ravnajmo v ostalem tako kakor pri saditvi. Važno je tudi, da tako drevje večkrat zalivamo z vodo in skrbimo, da bo čim trdneje privezано na kol, da se lahko čim preje ukoreniči.

Fr. K.

Vprašanje 11. Imam okoli 10 let stare cepljene črešnje, ki prav dobro rodijo, samo veje preveč dolgi vise in ovirajo s tem prehod. Rad bi jih skrajšal, pa mi sosedje odsvetujejo.

Ali smem sedaj črešnje pomladiti in kako naj to izvedem? (J. A. v Š.)

Odgovor: Na splošno velja pravilo, da črešnje in višnje čim manj pomlajamo, vendar pa lahko storimo to izjemno tudi pri črešnjah, ampak kvečjemu do 20. leta starosti, kar zavisi od velikosti drevesa samega. Črešnje pomlajamo od septembra do meseca marca, torej tedaj, ko drevje miruje. Veliko kvarov pa lahko napravimo, ako jih pomlajamo spomladi, ko so v soku. Najboljše uspehe dosežemo tudi pri tem delu, ako jih pomladimo zgodaj jeseni, t. j. v septembru, in sicer jim skrajšamo veje v lepi, stoščiasti obliki v kotu (kotomer) od 70 do 90°. Pomlajanja izvršimo v ostalem tako, kakor je običaj pri jablanah, samo da moramo posvečati vsem nastalim ranam še večjo paznjo. Vse rane, ki so nad 4 cm v premeru velike, moramo skrbno obrezati in zamazati. Da moramo črešnjam tudi gnojiti, posebno z apnom in kalijsvo soljo (lahko tudi z nitrofoskatom), je bilo že večkrat pisano v „Kmetovalcu“.

Fr. K.

Vprašanje 12. Lansko leto so mi napravile miši na vrtu velikansko škodo. Bojim se, da se bo to letos nadaljevalo. Kaj mi je podvzeti, da bom zares uspešno zatrl miši na vrtu? (E. R. v M.)

Odgovor: Za zatiranje miši na vrtu se moremo posluževati raznih zatiralnih načinov ter je potrebno vztrajnega dela, da dosežemo uspehe. V novejšem času uporabljamo za zatiranje miši na vrtu takozvano Zelio-zrnje, ki ga je dobiti pri družbi, odnosno pri Chemotehni v Ljubljani. Zelio-zrnja so zastrupljena s tilantinom, ki je hujši strup od strihnina. Na vrtu odgrebemo sedaj spomladi luknje rovov in polagamo po nekaj Zelio-zrnj vanje. Mesta zaznamujemo. To ponavljamo toliko časa, dokler jih živali jemljejo. Svetujemo Vam tudi, da redite dobre mačke (samice), ki so znane zatiralke miši. Če imate potrebno veselje in vztrajnost, potem nastavlajte tudi navadne mišje pasti, ker tudi na ta način lahko uspešno zatiramo tega škodljivca na domačem vrtu.

Fr. K.

Razno.

Popravek. V 4. številu letošnjega „Kmetovalca“ na strani 55. je pri notici „Navodila za zatiranje sadnih škodljivcev in bolezni, ki jih je izdalo sresko načelstvo v Dolnji Lendavi“ v odstavku b) pravilno čitati „10 do 15 dekagramov urania zelenila“.

Sirkova metlica za mazanje debel in vej sadnega drevja. Za mazanje in beljenje sadnega drevja proti raznim zajedalcem, lišajem in drugim boleznim se poslužujemo sadjarji navadno kupljenih ščetinastih čopičev, ki so razmeroma dragi in trajajo le malo časa. Da se izognemo teh nepotrebnih stroškov, si lahko sami napravimo sirkovo metlico, ki popolnoma nadomešča vsak čopič. — V ta namen vzamemo dobro pest ravnega sirkovega metličevja ter ga na enem koncu prvič tesno skupaj povežemo s preklanimi bekami ali pa z žico; v drugič pa povežemo stebela v presledku 10 cm ter jih na koncu lepo odrežemo. Nato vzamemo gladko pripravljene količek, 1½—2 m dolg, in ga na drobnejšem koncu zašilimo. Z njim potem poševno prebodemo metlico skozi steblovje med presledkom obeh povez. Metlico pritrdimo na držalo z žebličkom in privežemo še z žico. S tako narejeno metlico zamoremo prav lahko in zelo visoko, tudi po vejah in pazduhah, drevje namazati.

Ant. Globevnik.

Zatirajmo zavijača! Morda sploh ni rastline, ki bi je v njenem razvoju nič ne motilo in oviralo. Posebno sadna drevesa imajo brezštevilno sovražnikov, ki se na njih naselijo in jih ovirajo v razvoju. Znano je, da ima velik vpliv na rast drevja predvsem zemlja, podnebje, vremenske neizdati. Nešteto je teh škodljivcev tudi pri nas. Največjo škodo pa dela gotovo zavijač, ki kvari plodove in jih napravlja piškave. Če hočemo, da bomo tega najhujšega škodljivca zatrl, se moramo poprijeti tega posla pred pomladjo prav vsi, ki imamo

sadno drevje. Trud posameznika nič ne koristi in v dokaz naj služi, da sem na svojem vrtu zatrl vse škodljivce, a vkljub temu se je nahajalo na njem tudi piškavo sadje. Zavijač je namreč metulj, ki leta z vrta na vrt. Vsak sadjar naj bi zatiral z arborinom tega največjega škodljivca. Delo in stroški se mu bodo obilo poplačali.

Fr. Boste.

Jabolčna uš iz Amerike. Pariški „Matin“ poroča, da grozi evropskim sadnim kulturam velika nevarnost. Pri natančnejšem pregledovanju zadnjih pošilk sadja iz Amerike so izvedenci ugotovili, da so ameriška jabolka do 80% okužena z jabolčnimi ušmi. Ta parazit je prišel približno pred 20 leti iz Japonske v Ameriko in je posebno v Virginiji in Kaliforniji uničil ogromne nasade. Samica tega hrošča izleže vsako leto nad milijon jajčec. Francoska vlada bo zaradi teg najbrže popolnoma prepovedala uvoz ameriškega sadja v Francijo.

Cepiče od raznih sort jablan, kakor: beličnik, šarlamovski, zlata parmena, ontario, kanadka, bobovec, mošanekar, dalje od hrušk: avranška, jesenska rjavka in pastorovka ima za oddati Aloj. Sotler, Sromlje.

VINARSTVO IN KLETARSTVO

II. Banovinska vinska razstava z vinskim sejmom v Ptuj.

Na zadnji seji glavnega odbora Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru je bilo sklenjeno, da priredi društvo o priliki prihodnjega občnega zbora v Ptuj vinso razstavo, združeno z vinskim sejmom.

V sporazumu z vinarsko podružnico v Ptuj je načelstvo Vinarskega društva sklenilo sledeče:

1. VI. redni letni občni zbor Vinarskega društva za Dravsko banovino bo v soboto, 7. maja 1932. ob 18h v dvorani Narodnega doma v Ptuj.

2. Dne 8. maja ob 8h vprizori Vinarsko društvo IV. vinarski kongres v Ptuj istotam.

3. Po kongresu 8. maja 1932. ob 11h bo v Društvenem domu v Ptuj otvoritev II. Banovinske vinske razstave z vinskim sejmom, ki bo trajala od 8. do 10. maja 1932.

4. V tem času bodo poučni izleti v važnejše vinorodne kraje bližnje in daljne okolice Ptuja, predvsem v Haloze.

Pogoji za razstavljalce na vinski razstavi in sejmu so sledeči:

1. Na razstavo in sejm so pripuščeni vsi proizvodi vinske trte iz Dravske banovine (namizno vino, vino v steklenicah, peneče, dezertno in medicinalno vino, vinski destilat (konjak), tropinovka, droženka itd.) ter stroji in orodje vinarstva in kletarske tehnike, sodarski izdelki kakortudi sredstva za pokončevanje trtnih škodljivcev in umetna gnojila.

2. Vina, destilate, stroje, orodje itd. za razstavo in sejm je **prijaviti zanesljivo do 1. aprila 1932.** po točno izpolnjeni oficijelni prijavi sreskemu kmetijskemu referentu v Ptuj.

3. Za razstavo in sejm prijavljene proizvode odpošlje ali osebno preda vsak razstavljalac **franko do 1. maja 1932.** sreskemu kmetijskemu referentu v Ptuj.

4. Od vsake sorte vina je poslati **5 steklenic** à $\frac{7}{10}$ l, belo v renskih, rdeče pa v bordo steklenicah. Destilate je poslati po 2 steklenici.

5. Kdor nima $\frac{7}{10}$ steklenic, lahko pošlje vino od vsake sorte v **3. slatinščakih** à $\frac{3}{4}$ l.

6. Vino, namenjeno za razstavo in sejm, mora biti čisto, brez napak. Uporabljajo naj se samo novi zamaški.

7. Vsebina vsake steklenice mora biti zaznamovana na etiketi. Te so razstavljalcem pri sreskem kmetijskem referentu v Ptuj brezplačno na razpolago.

8. Udeležba na razstavi in sejmu z vinom in destilati je brezplačna; prazne steklenice se razstavljalcem vrnejo.

9. Za razstavljalce strojev, orodja, sodarskih izdelkov, raznih tehničnih pripomočkov, umetnih gnojil in za razstavljalce vina v lastnih paviljonih veljajo posebne določbe.

V vinski kupčiji je velik zastoj. Vinsko razstavo, združeno z vinskim sejmom prirejamo, da vinsko trgovino in konsum vina poživimo. Iz teh razlogov vabimo vinogradnike, vinske trgovce, sodarje, izdelovalce strojev, orodja, umetnih gnojil in drugih sredstev, ki jih potrebuje vinogradnik in kletar, da sodelujejo na **II. Banovinski vinski razstavi in vinskem sejmu v Ptuj** s svojimi proizvodi. Vsa pojasnila daje sreski kmetijski referent v Ptuj in

Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru.

Naprava vinskega kisa.

Fr. Kafol.

V težki gospodarski krizi moramo posebno v našem vinarstvu iskati stalnih virov dohodkov. Sicer se pojavlja kriza večkrat, posebno po dobrih vinskih letinah, zato je tem važnejše, da izrabimo odvišne pridelke kakortudi odpadke, n. pr. tropine, vinske ostanke itd.

Dober vinski kis je v vsakem gospodinjstvu neobhodno potreben. Običajno računimo, da uporabi odrasla oseba letno 8 do 15 l octa. Opaža pa se, da kupujejo ljudje tudi po vinorodnih krajih rajše očetno esenco, ki je celo mnogokrat ponarejena s strupeno mravljično kislino. Znano je tudi, da vpliva navadna octova esenca kvarljivo posebno na prebavila in povzroča razne neprilike. Zato je dober kis iz vina ali sadjevca naravnost okusna in zdrava začimba za razna jedila; uporablja se tudi v zdravilstvu. Dober sadni kis podpira prebavo, zato ga je tudi lahko vnovčiti, čestokrat dražje in lažje kakor vino. Škoda je le, da je težko dobiti dober očet iz razloga, ker ga ne zna večina vinogradnikov pravilno izdelovati.

Vinski očet napravljamo iz vsake alkoholne pijače potom kisanja in obstoji v bistvu iz vode, očetne kisline in snovi, ki jih je vsebovala dotična alkoholna pijača, t. j. ekstraktne snovi itd. Očetna esenca je pa navadno vodena, 10%na raztopina čiste očetne kisline, ki se izdeluje v tvornicah iz odpadkov (katrana) in pri suhi destilaciji (prekuhavanju) lesa.

Povzročitelji kisanja alkoholnih pijač so pravzaprav **očetne bakterije**, ki se pa razvijejo le pod gotovimi pogoji, in sicer:

1. Potrebujejo kako **alkoholno tekočino**, ki ni preveč močna in ne vsebuje nad 10% alkohola. Pijača mora vsebovati razne redilne snovi, ki jih potrebujejo bakterije za svoje življenje, kakor dušik v obliki beljakovin ali pa v obliki amoniakovih soli, dalje razne rudninske snovi (fosforno kislino, kalij,

apno), čreslovino itd. Vse te snovi najdejo bakterije n. pr. v vinu, odnosno v sadjevcu.

2. Potrebna jim je **visoka toplota od 25 do 30 C**; hladnejša tekočina pod 10° C in toplejša nad 40° C onemogočata delovanje očetnih bakterij.

3. Očetne bakterije potrebujejo velike množine **kisika**, ki se nahaja v zraku, da zamorejo pretvarjati alkohol v očetno kislino.

4. Te bakterije potrebujejo **tudi mnogo vlage**, vsled tega je skrbeti, da se jim ugodi tudi v tem pogledu s tem, da je zrak v dotičnem prostoru nasičen z vlago.

Če najdejo očetne bakterije tu našete pogoje, potem lahko hitro razvijajo očetno kislino. Na površini vina se napravi predvsem tanka kožica, ki izgleda kakor bi bila mastna. Sčasoma se zdebela ter postane za prst debela. V takih primerih se potem vsede na dno. Tej kožici pravimo klobuk ali očetna matica. Če očetno matico ogledamo z drobnogledom, zapazimo, da sestoji iz finih niti, kakor da bi bile stlane. Ob tej kožici se alkohol hitro izpreminja v očetno kislino, če je pa kot prst debela in ni več alkohola na razpolago, prične razkrajati tudi **očetno kislino**. Iz tega sledi, da v izdelanem octu ne smemo pustiti matice plavati na vrhu, sicer očetni lahko oslabi in se pokvari.

Kakor vse druge bakterije, uničujemo tudi očetne, če tekočino segrejemo na 60 do 65° C. V kuhanem kisu se bakterije torej ne morejo več razvijati. (Dalje prih.)

Vinotoč pod vejo in novi obrtni zakon.

Fr. Mavrič.

Novi obrtni zakon, ki je stopil v veljavo 5. marca 1932., vsebuje v § 437. glede vinotočev pod vejo naslednjo odredbo, ki znatno omejuje doseganje pravice vinogradnikov na ta način vnovčevanja njih pridelka. Ta paragraf se glasi:

„Točenje vina lastnega pridelka za potrošek v lastnikovih prostorih ali zunaj njih smejo opravljati v okviru dosedanjih predpisov samo vinogradniki na osnovi posebne pooblastitve, ki jo izdajo občina upravna oblastva prve stopnje **po zaslišanju pristojne združbe**. Ta pooblastitev se sme izdajati samo v krajinah, kjer je tako točenje doslej bilo v navadi in po veljavnih predpisih dovoljeno. V pooblastilu se odredi tudi rok točenja. — Ban se pooblašča, da predpiše pogoje o izdajanju te pooblastitve. V teh pogojih se sme določiti, da se naj izda pooblastitev samo siromašnim vinogradnikom in za kraj, kjer se je vino pridelalo.“

V zadnjih letih se je po oblastnih ukrepah in sedaj še po novem obrtnem zakonu to pravo tako omejilo, da dejansko ne bo več obstajalo. Po tem zakonu je namreč dovoljenje za vinotoč vezano na pristanek lokalne gostilničarske zveze ali zadruge (pristojne združbe). Gotovo je, da bo gostilničarska zveza s svojo odklonitvijo v danem primeru zabranjevala tako izdajanje dovoljenja, da se odkriža in ubrani vsake neljube konkurence.

Jasni dokazi za to so bili podani v letošnjem nakupu vinskega mošta v ljutomerskem okraju. Nakupovali so vinski mošt po 8 para (osem para) stopinja po klosterneburški moštni tehtnici, tako da

je gostilničar, oziroma vinski trgovec nakupil 20%ni vinski mošt po 1.60 Din. Plačevali so pa mošte celo izpod 1 Din liter. Kdor je dosegel za sortiran mošt 2.50—3 Din za liter, je bil lahko srečen. V gostilnah se je pa pred 20. novembrom točil mošt, vsake trošarine prost, po 6—8 Din liter. Danes pa se vino toči po 8—12 Din liter v Ljutomeru.

Ob vsaki priliki se sliši in piše: Režijski stroški gostilničarjev, mesarjev, pekov in drugih obrtnikov so visoki in se morajo kriti. To velja pa samo za obrtnike in za vse druge stanove, za kmetove stroške se pa nihče ne zmeni. Kmet-vinogradnik gara vse leto od zore do mraka z vso svojo družino. Ko je pa jeseni svoje pridelke srečno spravil pod streho, jih odda za smešno nizko ceno, da mu niso kriti niti pridelovalni stroški. Gostilničar pa zasluži čisto večkratno nakupno ceno vina.

Te razmere so nevdružne. Za kritje svojih potrebščin in plačila javnih dajatev mora kmet najeti posojila po visokih obrestih in se tako zakoplje v dolg, da se ga ne more več rešiti. Navzlic temu, da so v teku zadnjega leta padli v ceni vsi kmetijski pridelki najmanj za 60%, vendar ne najde kmet nikjer uvidevanja in zaščite. Nasprotno, davki in razni potrebni izdatki so se še znatno povečali.

Stalno se sliši, da je naša država agrarna država, toda žal, kmetu se pa vedno slabše godi. V drugih državah, ki so dejansko industrijske, skrbijo oblasti, da dobijo kmetovalci primerno ceno za svoj pridelok. Pri nas pa je nasprotno: cene kmetijskim pridelkom padajo pod pridelovalne stroške, cene industrijskemu, obrtnemu in kolonialnemu blagu pa ostajajo še vedno na isti višini, kakor so bile pred 3—4 leti ali pa le neznatno padajo. Žalostno je, da so vse naše kmetijske organizacije, in to 170 let stara Kmetijska družba, Vinarsko društvo itd., brez vsakega vpliva na delovanje oblasti in na zakonodajo, kajti besedo imajo vedno le drugi stanovi, ki živijo na račun kmeta. Nadejamo se, da bo naša nova narodna skupščina pravi tolmač kmetskih potreb in korektor zgrešene zakonodaje.

Kar se tiče vinotočev pod vejo, je treba poudariti, da ti ne **spadajo v nikak obrtni zakon, ampak vinogradnikom se mora nuditi prilika, da vnovčijo svoje vino nadrobno v vinotočih pod vejo po primernih cenah**. Vsi vinogradniki morajo soglasno zahtevati, naj se ta njih starodavna pravica tudi v bodoče ščiti in ne krši z novim obrtnim zakonom. Kmetijska družba in Vinarsko društvo pa naj zastavita ves svoj vpliv, da se to čim prej izvede.

Prispevek k omiljenju vinske krize.

Al. Pogruje.

Vinska kriza se od dne do dne poostruje, a še ni izgledov, da bi se v doglednem času omilila. Z ozirom na to, in ker tudi na izdaten izvoz zaradi valutarnih razmer ni misliti, bo treba resno preiščevati, kako bi se dala vinska kriza vsaj nekoliko omiliti.

V doseg tega smotra se priporočajo razna sredstva, od katerih bi posebno prišli v poštev:

1. Opustitev vinogradov tam, kjer bi druge kulture, zlasti sadno drevje dobro uspevalo. Od takih

zemljišč bi imeli lastniki gotovo več dobička, kakor od vinograda v manj ugodni legi.

2. Prenovljenje novih trsnih nasadov s trtami, ki dajo najzlahotnejša vina, s katerimi bi lahko vsestransko konkurirali.

3. Strožje nadzorstvo glede točenja vina, posebno pri podeželskih krčmarjih, ki često točijo za drag denar neko mešanico, ki je sploh ne moremo imenovati vino.

4. Strožje izvajanje vinskega zakona glede točenja in mešanja vina s šmarnico.

5. Najstrožja kontrola o pristnosti dalmatinskih vin po dalmatinskih kletih, ki se brez potrebe nahajajo pri nas skoraj v vsakem večjem kraju, pa tudi po mnogih mestih sosednjih držav. V teh se popije ogromna množina dalmatinskega vina, ki pa v mnogih primerih najbrže ne bo pristno, ker Dalmacija ne pridelata toliko vina, da bi zadostovalo za domačo potrebo in da bi mogla vrhutega še založiti tako številne dalmatinske kleti.

6. Organiziranje prodaje mošta v času od trgatve do 20. novembra zaradi proste trošarine in

7. prodaja grozdja.

Sicer nismo vajeni grozdja prodajati, ker mislimo, da mora priti vsak grozd na prešo, saj še niti svojim najljubšim gostom ne privoščimo grozda, četudi jih hočemo takorekoč zaliti z vinom. Na prodajo grozdja pa se bomo vsekakor morali privaditi, ker nas bodo tudi razmere k temu prisilile. Treba bo pač tudi za to primerne organizacije; zlasti bi bila v tem položaju hvaležna zadeva za sadne trgovce. Za prodajo grozdja so pa najbolj pripravne one vrste z bolj debelimi jagodami, ki dobro prenesejo prevoz. V prvi vrsti bi prišla tozadevno v poštev bela in rdeča žlahtnina, potem pa tudi razni muškatełci, pa tudi rdeči veltlinec in drugi. Pri dosedanjih trsnih nasadih žlahtnine nismo dovolj upoštevali, ker daje njen grozd bolj milo, zmerno močno vino; na prodajo grozdja pa nismo mislili. Odslej bo kazalo zasajati nekaj spodnjih grabic gorice tudi z belo in rdečo žlahtnino, ki ljubi bolj vlažno zemljo in ni občutljiva proti mrazu. Pač pa jo rada napada peronospora in včasih tudi kodravost. Prve se ubranimo, kakor znano, s pravočasnim škropljenjem z galično-apneno raztopino, kodravost pa zatiramo s škropljenjem z znano Jurčevo žvepleno brozgo, ki se, kakor sem se sam prepričal, izvrstno obnese ne le pri škropljenju sadnega drevja proti listnim in živalskim škodljivcem, temveč tudi pri škropljenju vinske trte proti plesni in kodravosti.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 4. Sem vinogradnik, ki ne morem prodati svojega vinskega pridelka. Imam vinograd v drugi občini, tu pa ni ne kleti in ne preše. Prosil sem za dovoljenje za točenje vina pod vejo, pa mi je sresko načelstvo prošnjo odbilo, češ, da nimam v domači občini vinograda. **Kaj mi je podvzeti, da bom prišel do dovoljenja za vinotoč „pod vejo“?** (A. S. v D.)

Odgovor: Glede vinotočev pod vejo Vam svetujemo, da se ponovno obrnete na sresko načelstvo s prošnjo za dovoljenje. Prošnjo utemeljite, da ste zaprosili za pravico točenja „pod vejo“ le vsled slabega gmotnega stanja, ker ne morete plačati niti davkov in navedite tudi nujnost glede plačila istih. Poudarjajte, da si zamorete pomagati iz tega položaja le z izkupičkom, dobljenim od tako prodanega vina. Gotovo bo potem sresko načelstvo ustreglo Vaši prošnji, ko bo imelo vpogled v Vaše gospodarsko stanje.

A. V.

Društvene vesti.

Vinarska podružnica v Gornji Radgoni je imela dne 29. nov. 1931. izredni občni zbor. Udeležilo se ga je 35 članov. Predsednik Bouvier je otvoril občni zbor in pozdravil navzoče, posebno pa došlega predavatelja sreskega kmetijskega referenta Žnidariča. Nato je poročal tajnik o delovanju podružnice po zadnjem občnem zboru. Podružnica je naročila novi vinski zakon za člane. Zahvalila se je bivšemu predsedniku patru I. Pavcu za njegovo požrtvovalno in uspešno delovanje. Po za-slugi podružnice je bil na I. banov. vinski razstavi v Mariboru naš okoliš zastopan po 41 vrstah vina, od katerih je bilo 6 razstavljalcev odlikovanih. Podružnica je naročila 4 škropilnice in prejela v te svrhe 1400 Din podpore. Dalje je dobila od kmetijskega odbora v Ljutomeru 750 Din podpore. — Nekateri člani so se udeležili vinske razstave na Veleseljmu v Ljubljani in tudi v Beogradu. Na poziv ljutomerske vinarske podružnice in sreskega kmetijskega odbora, se bo naš okoliš udeležil vinskega sejma v Ljutomeru, ki bo dne 9. III. 1932. — Članarina se bo pri vseh članih, ki je še niso poravnali, izterjala potom odvetnika. — Nato se je v celoti prečitala resolucija, sprejeta na II. vinarskem kongresu v Beogradu, ki so jo vsi odobraval. — Premoženje podružnice znaša:

Gotovina	2564 Din
zaostale članarine	160 „
zaloga vinskega zakona	264 „
zaloga viničarskega zakona	400 „

Skupaj 3388 Din.

Podružnica bo naročila eno nahrbtno škropilnico za sadna drevesa pri občini Strigova ali v Mariboru, kjer se dobi 15% popust in nudi plačilne olajšave. — Na pobudo upravnika banovinske trsnice v Kapeli, Glaserja, se je razpravljalo vprašanje glede pobiranja in uničevanja hroščev v prihodnjem letu. Tozadevne vloge so bile poslana VD v Mariboru in na sreski kmet. odbor v Ljutomeru. Po izjavi sreskega kmet. referenta bo tudi banovina podprla to akcijo in prispevala k stroškom ter se poziva, da tudi vse strokovne organizacije in občine sodelujejo. Zaposila se bodo šolska upraviteljstva, da o pravem času sodelujejo pri pobiranju hroščev vsi učenci. — Sreski kmet. referent je opozarjal navzoče na cene sadja in priporočal, da naj škropimo sadno drevje v jesenski ali spomladanski sezoni z arborinom in dvakrat z galico pred in po cvetju. — Sreski kmet. referent je nato predaval o vinski krizi in priporočal, naj pridelujemo samo dobra kakovostna vina. Tipiziranje je mogoče samo potom vinskih zadrug. Ako organizacije dosežejo pri merodajnih oblastih znižanje trošarine, zatrošarinjenje vina šele tedaj, ko vino pride na pipo, bo ublaženo obupno stanje naših vinogradnikov. — Potem je predaval o ravnanju z vinom po trgatvi, o vrenju, o pretakanju, razkroju kisline, o vinskih napakah in boleznih, ter slednjič kako moramo ravnati s sodi, bodisi starimi ali novimi. — To poučno predavanje je zelo zanimalo vse navzoče. Mnogi člani so še stavili razna vprašanja, na katera so dobili zadovoljiv odgovor. — Predsednik Bouvier se je zahvalil predavatelju za njegova zanimiva izvajanja ter tudi vsem navzočim za zadovoljiv obisk.

Korath.

Šmarje pri Jelšah, 9. februarja 1932. Dne 6. 2. 1932. se je vršil ustanovni občni zbor Vinarske podružnice za srez Šmarje s sedežem v Šmarju pri Jelšah. Navzočih je bilo kakih 50 vinogradnikov, med njimi tudi narodni poslanec Spindler in tajnik Vinarskega društva za Dravsko banovino, Zabavnik. Zastopani so bili vsi važnejši vinorodni kraji sreza. Po soglasnem sklepu, da se Vinarska podružnica ustanovi, ki naj zaenkrat obsega ves šmarski srez, se je izvolil sledeči odbor: Franc Ručnik, posestnik, Kostivnica, predsednik; Anton Zdolšek, posestnik, Ponikva, podpredsednik; Franc Novak, ekonom Rogaška Slatina, tajnik in blagajnik; ter odbor-niki: Florjan Gajšek, član banskega sveta in župan, Loka;

Franc Štamberger, župan, Šmarje; Gregor Pevec, posestnik, Zibika; Vinko Šket in dr. Franc Kolterer, posestnika, Rogaska Slatina; Franc Nejedly, posestnik, Prelasko; Franc Svenšek, posestnik, Žetale; Miha Robek, posestnik, Št. Peter pod Sv. gorami in sreski kmet. referent ing. Oblak v Šmarju. — Sklenjeno je bilo, da priredi novoustanovljena Vinarska podružnica, skupno s sreskim kmetijskim odborom, dne 1., 2. in 3. maja 1932. sresko vinskoro razstavo, združeno z vinskim sejmom v Habjanovi dvorani v Šmarju. Izvoljen je bil poseben organizacijski odbor s Florjanom Gajšekom na čelu. — Vinogradniki šmarskega sreza! Pristopite vsi kot člani k novoustanovljeni Vinarski podružnici, da si z skupnim delom skušamo olajšati naš današnji težavni položaj. — k.

Frankolovo, 11. februarja 1932. Dne 7. II. 1932. se je vršil ustanovni občni zbor Vinarske podružnice v Frankolovem. Delokrog te podružnice je določen za severovzhodni del celjskega sreza, v kolikor je vinoroden. Na občni zbor je dospel zastopnik Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru, tajnik Zabavnik. Pristopilo je takoj lepo število članov, ki so s svojimi odločnimi in stvarnimi predlogi dokazali, da razumejo pomen organizacije. Novoizvoljeni odbor z Matijo Potočnikom na čelu, je porok, da bo vodil organizacijo v dneh gospodarske krize neomajno in odločno z željo k boljši bodočnosti. Jamči nam pa tudi obstoj te organizacije še vedno se množiči pristop naprednih posestnikov in vinogradnikov. Up nam je torej dan, da bomo z roko v roki dosegli v marsikaterem pogledu izboljšanje težkega stališča vinogradnikov. Je pa tudi skrajni čas, da se nekaj ukrene, da bo tudi kmetu-vinogradniku zopet zagotovljen nadaljnji obstoj. **Goršek Jožef.**

Razno.

Izvlaček važnejših določil iz zakona o vinu. Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani razglašala z razpisom No. III. 635/2 od 19. februarja 1932., da je Državna štamparija kraljevine Jugoslavije v Beogradu natisnila in izdala plakat v slovenščini kot državni obrazec. „Izvlaček“ mora biti po točki 4. § 14. vinskega zakona, odnosno po čl. 39. pravilnika k temu zakonu stalno nabit na vidnem mestu pri vsakem županstvu (občinskem načelstvu), v vseh vinskih obratovnicah, vinskih kletih in na mestih, kjer se proizvajajo in točijo, oziroma prodajajo vino in vsi drugi vinski proizvodi, ki spadajo pod zakon o vinu, kakor drozga, mošt, specialna vina, žganje in kis (ocet) od domačih vrst vinske trte ter vina in drugi proizvodi od samorodnih hibrid ali samorodnic. Plakatu je določena enotna prodajna cena po 2 Din za komad. Dobi se pri knjigarnah in papirnicah v Dravski banovini, ki so pooblašcene za prodajo monopolnih obrazcev. Te tvrdke so: I. v Mariboru: Albert Graner, Anton Goleš, Vilko Weixl in Tiskarna sv. Cirila; II. v Kranju: Papirnica „Sava“; III. v Kočevju: Matija Rom. jun. in Ivan Lovšin; IV. v Ljubljani: Banovinska zaloga šolskih knjig in učil ter Učiteljska tiskarna; V. v Ptuj: Tiskovno društvo in Viljem Blanke; VII. v Murski Soboti: Izidor Han in Franc Benčec; VII. v Večestavcih, pošta Rogoševci: Alojzija Rogan. — Interesenti, tudi vsi vinogradniki, ki pridelujejo vino zase, se nujno pozivajo, da si v izogib kazni po vinskem zakonu „Izvlaček“, ki je hkrati zelo poučen, takoj nabavijo.

Anketa o osnutku zakona o izpremembi in izpopolnitvi zakona o državnih trošarinah. Na pobudo Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru se je vršila dne 5. marca 1932. v Mariboru anketa zastopnikov vinogradnikov, vinskih trgovcev, gostilničarjev in izdelovalcev alkoholnih pijač, ki je obravnavala osnutek novega zakona o trošarinah. Sklepi ankete so bili takoj sporočeni predsedniku Vinarskega društva, narodnemu poslancu Petovarju, da jih zastopa pri obravnavi zakona v narodni skupščini. Upamo, da nam novi zakon o trošarinah prinese znatne olajšave.

Izvoz vina. Po uradnih statističnih podatkih smo iz naše države v novembru l. l. izvozili 190 vagonov vina za 4.5 milijona

Din. V primeri z izvozom v septembru in oktobru, ki se je gibal na višini okrog 100 vagonov mesečno, se je naš izvoz vina v novembru znatno dvignil. V prvih 11 mesecih l. 1931. smo izvozili že več vina nego vse l. 1930., namreč 1304 vagonov (l. 1930. 1240 vagonov). Seveda pa je izvozna vrednost padla in je znašala za 11 mesecev preteklega leta le 42.1 milijona Din nasproti 48.4 milijona Din za vse leto 1930. Kako se je gibal naš izvoz vina v zadnjih letih, nam kažejo naslednje številke:

	ton	milj. Din
1926	2.352	13.2
1927	9.209	46.2
1928	5.900	31.6
1929	5.224	24.7
1930	12.396	48.4
1931 za 11 mesecev	13.035	42.1

Znatno povečanje izvoza opažamo od leta 1930., kar je v zvezi z uvedbo izvoznih premij.

Meteorološka opazovanja.

Važnejši podatki meteorološke postaje ban. vin. in sadj. šole v Mariboru.

Februar 1932.

I. **Temperatura v °C:** povprečno —4.1, najvišja 10.8 (3.), najnižja —16.0 (12.); število hladnih dni (minimum pod 0°) 29, mrzlih dni (maksimum pod 0°) 10.

II. **Solnčnost:** 154.6 ur, povprečno na dan 5.3 ur, največ dne 21., 9.9 ur.

III. **Oblačnost (od 0—10):** povprečno 2.8; število vedrih dni (povprečno pod 2.0) 12, oblačnih dni povprečno nad 8.0) 7.

IV. **Padavine kot voda v mm:** 22.1, največ 8.0 (8.); število dni s snegom 8.

Šifrar.

ŽIVINOREJA IN MLEKARSTVO

Kako vnovčiti več mlečnih izdelkov.

Iv. Benko.

(Dalje in konec.)

Velikokrat je uspeh kupčije odvisen od tega, **kako je blago zavito (vloženo), sploh, kakšen je njegov zunanji izgled.** Tudi dober in okusen sir je kupcu nevšečen, če je skorja polna prisušene maže, še od časa, ko je sir zorel, če se je v skorji zaredil razen mrčes i. t. d. Pri ementalcu igra sod (zaboj) vlogo le v toliko, v kolikor se gre za varen prevoz, napram kupcu samemu pa mora učinkovati neposredna zunanost, t. j. zdrava in čista koža. Pa niti te edine naloge sod (zaboj) velikokrat ne izpolni. Že večkrat se mi je kak trgovec pritožil, da je bilo blago vloženo v tako velike sode, da so se srednji hlebi povsem potlačili, da so bili žeblji zabiti skozi deske v sir i. t. d.

Kožo ementalkega sira je po končanem kipenju popolnoma očistiti od maže, ter to ponoviti tudi še parkrat v skladiščni kleti, ako sir tamkaj del časa leži. Veliko pripomore k lepemu izgledu kože, ako jo, ko je sir že povsem dozorel, parkrat oribamo s krpo, namočeno v jedilnem olju.

Sire manjše oblike in teže (trapist i. sl.) najlažje ohranimo lepe in čiste, ako jih v primerni starosti parafiniramo. Šele par let je od tega, kar je začela razpečavati n. pr. parafiniran trapist Mlekarska šola v Škofji Loki, pa so se ga konsumenti po mnogih krajih tako privadili, da ga izrecno zahtevajo. Hvale-

vredno je tudi, da so to začeli absolventi, ki so izšli iz šole, uvajati v svoji praksi.

Razpošiljanje teh sirov v zabojih ni umestno, ker se sir v tem primeru, zlasti ako je mehkejši, preveč potlači. Zato so bolj prikladni oboji, obstoječi iz dveh šesterooglatih deščic, velikih približno tako, kakor je ploščina sira, ter iz 6—8 mm debelih in 3 cm širokih remeljev. Hlebčke naložimo v stolpiče po 10 do 20 kom., zavijemo v papir, damo na vsaki strani po eno deščico in nanje pribijemo remelje. Po potrebi se oboje poveže še z žico.

Zavijanje in smotreno označevanje (etiketiranje) mehkih sirov je tako obširno poglavje, da ga na tem mestu skoraj ne morem izčrpati, vendar je trenutno za nas še manj važno, ker je ta panoga šele v povojih.

Zato pa bi želel nekaj več izpregovoriti o zavijanju masla.

To me danes ne zadovoljuje v dveh ozirih, **glede kakovosti papirja in glede napisov (etiket)**. V posameznih primerih je celo zavijanje samo tako zaničarno izvršeno, da je vse prej kakor privlačno.

Prvo, kar od papirja za zavijanje masla zahtevamo, je, **da je popolnoma nepropusten, in to je le pravi pergamentni papir**. Napisi so najlepši, ako so izvršeni v eni barvi, i. s. v modri, kar na rumenem maslu prav lepo učinkuje. Tudi take napise je Mlekarska šola v Škofji Loki za svoj izdelek uvedla. Najbolj neokusna znamka za maslo pa se mi zdi, ako je na njej naslikana krava. (V večini primerov je ta še v prav skaženi obliki.)

Istotako več škodujejo kot koristijo razni okraski na maslu samem, izvirajoči od modela. Tudi to so v večini primerov razne kravce, cvetlice, napisi i. sl. Vse to se vsled prevažanja oz. prekladanja skazi, ter tudi za oko ni nič več lepo, in se vrhutega še zgubanči papir, namesto da bi se masla trdo pritisnil. Tako ima zrak do masla pristop, kar povzroča, da maslo na površini silno hitro postane žaltavo, izgleda starejše, kakor je v resnici in to vse zaradi nezmisljenih okraskov. Edino pametno je torej, izdelovati maslo v docela gladkih komadih, primeren napis in morebiten okrasek pa se naredi na papirju.

Več pažnje je posvetiti tudi **vkladanju masla za razpošiljanje**. Razpošiljanje že oblikovanega masla v mlečnih vrčih, je neokusno in nepraktično, ker posamezni komadi izgubijo vsled tega svojo obliko. Prav prikladni in poceni za razpošiljanje masla so n. pr. zabojčki od kvasa. V poletnem času jih je v svrhu izolacije obložiti s par plastmi papirja, ali še bolje, z valovito lepenko. Maslo se na ta način zavaruje pred vročino, in par dinarčkov izdatkov se dobro obrestuje, ker je trgovec dobro postrežen in na takega dobavitelja se vedno rad obrača.

Neprikladen se **mi zdi tudi način obračunavanja in plačevanja**, kakor ga še večina naših mlekarn prakticira. To je, da funkcionar oz. pooblaščenec mlekarne pride od časa do časa osebno k trgovcu in „kasira“ denar. Ali ni veliko prikladnejše, ako si mlekarna pusti otvoriti tekoči račun pri poštni hranilnici ali vsaj pri kakem denarnem zavodu. Plačevanje se na ta način zelo poenostavi in tudi na obrestih ni nobene izgube.

Da zaključim: **Več kakor 50% propagandnih možnosti leži v rokah naših mlekarn samih**. Zato naj bi te vrstice prečitali zlasti odborniki naših mlekarn

skih zadrug in v svojem delokrogu poskušali tukaj podane zamisli v čim večjem obsegu uresničiti.

V kolikor je pa propaganda pridržana splošno, jo hočem obdelati in obrazložiti pri drugi priliki.

Splošno o reji kuncev.

Srečko Rozman.

Dandanes se vsakdo bori za obstanek in skuša z malimi izdatki kaj pridobiti na en ali drug način.

Reja kuncev je n. pr. panoga, s katero z malimi izdatki lahko dosežemo lep dohodek, posebno še na deželi, za kar so dani vsi pogoji. Predvsem moramo gledati na to, katero pasmo si bomo nabavili. Razlikujemo srednje težke in težke pasme, toda ne le po teži, temveč tudi po vzgoji. Začetniku priporočam, da si nabavi lahke pasme, za katere dobi natančnejše podatke pri Kuncerejskem odseku Kmetijske družbe.

Kletke si lahko napravimo sami iz starih zabojev, tako da so tla nagnjena. Po tleh nabijemo strešno lepenko, nanjo pa napravimo z letami podstavek, tako da se scalnica lahko odteka.

Splošno navodilo je, da naj bodo kunci s temno dlako v temnih prostorih, oni s svetlo pa na svetlem. Najkesneje s 6. meseci starosti moramo ločiti samice od samcev.

Samec je goden za paritev v dobi 8—10 mesecev, dočim samica od 6—8 mesecev. Pri paritvi moramo paziti, ko samec zaskoči zajko in ga ne smemo pustiti pri zajki dlje kakor 5—10 minut. Samica nosi mladiče 31 dni. Ob času uploditve ji moramo izboljšati krmo. Prikladno je: seno, detelja, kuhan krompir, pomešan z otrobi, in slično. Nekaj dni pred in po skotitvi naj dobi mleko, razredčeno z vodo. Posodo za vodo moramo tako pritrditi, da se ne more prevrniti. Glede vzreje mladičev kuncev glej 3. števil. „Kmetovalca“ na strani 42.

Kunce gojimo zaradi mesa in kožuhovine. Meso, posebno od mladičev, je zelo okusno, ter se da primerjati z mesom perutnine. Posebno važno pa je glede prehrane podeželskega prebivalstva s ceninim mesom.

Najglavnejši vir dohodkov je vsekakor kožuhovina, ki ji pri nas na deželi posvečajo še premalo pažnje. Najboljša koža kuncev je zimska, kakor običajno pri vseh kožuhovinastih živalih. Čas za zakol je od sredi decembra do konci januarja. Ako hočemo doseči prav lepe kože, pričnimo kunce mesec pred zakolom krtačiti ali česati. S tem preprečimo izpadanje slabe dlake. Ko opazimo, da dlaka več ne izpada, iste zakoljemo. Kožo napnemo na desko, da se osuši, nakar jo oddamo strojarju. Kože uporabljajo za razne kožuhovinaste izdelke. Marsikateri kuncerejec si bo lahko iz lastnih kuncev pustil napraviti kožuhovinasto suknjo, ki ga bo varovala pred mrazom.

Rudninski kamen za lizanje.

Čim bolj se približujemo pomladi, tem slabšo krmo dobiva živina, ker začne primanjkovati korenstva in je boljše seno že porabljeno. Slaba krma se mnogo težje prebavi in manj zaleže kot dobra, kar je znano vsakemu živinorejcu. Vendar se da tudi slaba krma bolje izkoristiti, če se ji doda kuhinjske soli

in klajnega apna. Slabi krmi pa primanjkuje tudi joda, železa in vitaminov, ki so potrebni za boljši razvoj živalskega telesa. Vse te snovi so strokovnjaki združili v rudninskem kamnu za lizanje, ki ga oddaja tudi naša družba. O tem je podrobneje pisal že lanski „Kmetovalec“. Vendar je dobro, če ponovno opozorimo naše živinorejce na to sredstvo, ker bodo z njim znatno izboljšali svojo krmo in preprečili predvsem kostolomnico, ki se pri goveji živini tako rada pojavlja ravno spomladi, ko dobiva slabo krmo. En kamen traja pri govedu po par tednov, pri slabi krmi pa ga v začetku hitreje porabi. Če hočemo ohraniti našo živino v dobrem stanju, tedaj ji pokladajmo rudninski kamen za lizanje. **L.**

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 3. Zakaj je sir iz kislega mleka često neprijetno kisel, suh in trd? (A. S. v M.)

Odgovor: Prekisel sir dobimo iz mleka, ki se je predolgo kisalo, zlasti, če je bil prostor, kjer se je to vršilo, pregorak. Tak sir ima včasih še žaltav okus, znamenje, da so v mleku razvile delovanje tudi masleno-kislinske glivice. Močno zakisano mleko in previsoka toplota pri zasirjenju sta vzrok, da je sir suh in drobljiv. Posebno lahko se to primeri pri siru iz mleka s posnemalnikom posnetega. Najboljši sir dobimo iz naravno posnetega mleka, ki smo ga kisali v prostoru s približno 16—18° C. V takem mleku ostane še dovolj toščice, ki pripomore k mehki sestavi sira. Strjeno mleko zmešamo in ga segrevamo na kraju štedilnika, da doseže toplino 25—26° C, nakar ga stresemo v redko tkano vrečico ali prt, ki ga zavezanega v culico obesimo, da se sir odteče, kar se zgodi v par urah. Čim višje pa mleko segrejem, tem bolj trd in suh sir dobimo. **M. Z.**

Vprašanje 4. Že nekaj časa opažam, da neso kure jajca z izredno tanko lupino, včasih pa je ta celo mehka. Kaj bi bilo temu vzrok in kako to preprečim? (I. F. v G.)

Odgovor: Če se pojavi ta nedostatek v zimskem času pri zaprti reji, ko si kure ne morejo nabrati potrebnih apnenih soli na prostem, bo to pač posledica pomanjkanja istih. Kuram dajte v plitvem zabojčku na razpolago apnenčevega peska in zdrobljenih jajčnih lupin (ki naj bodo presušene v vroči peči, da se zamore na njih morebitne bolezenske kali), tudi zidni omet in zdrobljene kosti so dobre in lupine bodo kmalu dobile potrebno trdnost. Škodljivo vpliva v tem oziru tudi, če dobe kure zmrzlo zelenjad. Izredno pridne jajčarice ležejo večkrat za kratko dobo jajca z mehki lupinami. Te napake, ki so le predhodnega značaja, niso nevarne. Drugače pa je, če nesejo kure zdržema taka jajca, vključno temu, da jim ne manjka niti zelenjadi, niti apnenih snovi. Tu je lahko pojav bolezenskega značaja, n. pr., da oboli jajčevod vsled prehlada ali odpovedo žleze istega in ne izločajo več apnenih soli. Vzrok je lahko tudi degeneracija kur. Mehko lupinasta jajca nesejo tudi kure, ki so postale vsled nepravilnega krmljenja preveč debele. Take živali spravimo čim prej pod nož, zlasti ker je s tem združena še nevarnost, da se navadijo kure jajca piti. **S. I. G.**

Razno.

Za izboljšanje ovčereje na Bolgarskem. Bolg. kmetijsko ministrstvo je izdelalo podroben dvanajstleten načrt za izboljšanje ovčereje. Predvsem bodo uvozili že letos iz Madžarske večje število čistokrvnih merino ovac za pleme. Vsako leto bodo potem uvažali po nekaj sto merino ovac v te svrhe. Vso akcijo bodo vodili priznani strokovnjaki iz Madžarske. Bolg. kmetij. krogi si obetajo od te reje izredne dohodke.

Članom selekcijskega odseka za perutninarstvo Kmetijske družbe! Opozarjamo, da je odsek pričel z umetnim valjenjem

piščet v svoji valilni centrali v Ljubljani. Cena za I. valjenje je določena za člane 2.50 Din za vsako vloženo jajce, ki se plača v znesku 1 Din takoj, ostalo pa pri prevzemu piščet. — Enodnevna piščeta se bodo v ostalem oddajala članom po 7 Din od I. valjenja, od nadaljnjih po 6 Din za komad, nečlanom pa po dogovoru.

Živinorejska anketa v Kranju. Na pobudo kranj. sreskega načelstva se je vršila v Kranju, 9. II. t. l. specialna živinor. anketa, katere so se udeležili zastopniki vseh živinor. selekcijskih organizacij gorenjskega in ormoškega območja pincgavskega goveda, kakortudi kmetijski in veterinarski referentje prizadetih srezov, zastopnik kralj. banske uprave ter kranjski sreski načelnik. Zborovanje je otvoril načelnik Zveze živinorejskih zadrug za pincgavsko govedo v Kranju, g. Josip Bugar. V imenu kmetijskega oddelka banske uprave je pozdravil zborovanje ing. Eiselt, ter s primernim nagovorom sreski načelnik dr. Franc Ogrin. Izčrpne specialne referate so podali sres. kmet. ref. Josip Šustič, ing. Erik Eiselt, živinozdravnik Vinko Bedenk in zadrugar Ivan Ovsenik. K vsakemu referatu se je razvila živahna debata. Udeleženci, po številu preko 80, so bili dobro pripravljani. Pokazalo se je, da je bila anketa nujno potrebna, to pa ne samo za območja pincgavske pasme, temveč tudi za ostala govedorejska območja banovine. Storjeni so bili sklepi, ki bodo nedvomno odločilno vplivali na pospeševanje živinoreje, katero je do danes v marsikaterem oziru šepalo, na pr. glede popolne neuspešnosti zatiranja zakotnih bikov, ki povzročajo živinoreji ogromno škode, nadalje neenotnega postopka licencovalnih in premovalnih komisij, itd. V glavnih potezah so bili sprejeti ti-le sklepi:

I. Občinam se naj naroči, da stalno vodijo obvezen katalster vseh bikov v občini. Seznam predložijo sreskemu načelstvu vsako leto pred licencovanjem. Vsakega četrt leta pa poročajo načelstvu vse nastale izpremembe staleža bikov. Pri zbiranju podatkov pomagajo županu v zmislu določil občinskega reda odborniki-zaupniki po vaseh. Te imenuje občinski odbor po svoji uvidevnosti. Preden odpošlje županstvo letni seznam sreskemu načelstvu, ga da v upogled morebitni živinorejski zadrugi in tozadevnim odbornikom-zaupnikom.

Z izvršitvijo tega sklepa bo ustvarjena evidenca vseh bikov. Točna evidenca pa je neobhodno potrebna pri vsakoletni akciji za kastracijo vseh nesposobnih in zakotnih bikov takoj po licencovanju.

II. Naprositi je kralj. bansko upravo, da izda kratko in jasno strokovno navodilo glede odbire, vzreje in oskrbe bikcev za plemensko rejo. To navodilo se naj natisne v primernem številu, tako da ga bodo dobili prav vsi bikorejci brez izjeme.

III. Naprosi se bansko upravo, da izda čim prej popravljen in izpopolnjen, našim razmeram primerne ocenjevalne knjižice in tabele za ocenjevanje na sto enot.

IV. Kralj. banska uprava naj ukrene potrebno:

a) da se bodo vršila licencovanja ter navadna in rodovniška premovanja po notnih načelih in z ocenjevanjem po načinu na 100 točk;

b) da bodo veljala za vse območje pincgavskega goveda enotna pravila glede pasemskih znakov, zlasti barve in barvnih napak. Tozadevni seznam napak, sprejet na živinorejski anketi v Kranju, 28. VI. 1931., naj banska uprava nemudoma prouči in zavzame definitivno stališče, ki mora biti obvezno za vse prizadete sreze, odnosno licencovalne, premovalne in rodovne komisije.

Zveza živinorejskih selekcijskih zadrug za pincgavsko govedo v Kranju bo predložila kralj. banski upravi resolucijo, ki bo obsegala gorenje in še par drugih sklepov.

KONJEREJA

Prepuščanje vojaških kobil konjerejcem.

Dr. Fr. V.

V „Službenem listu“ banske uprave Dravske banovine z dne 25. novembra 1931., t. j. v 74. kosu, je izšel „Pravilnik o prepuščanju vojaških državnih kobil ljudstvu v uporabo, v zdrževanje in za plemo“. Pravilnik, ki je bil objavljen v „Službenih novinah“ z dne 25. avgusta 1931. ter je važen za naše konjerejce, vsebuje v glavnem sledeča določila:

Namen pravilnika je izboljšanje naših domačih konjskih pasem in povečanje reje tistih vrst konj, ki jih potrebuje vojska. Vojaška uprava pa hoče tudi pomagati prebivalstvu pri obdelovanju zemlje; zato bo dajala ljudstvu v uporabo, vzdrževanje in za plemo vojaške državne kobile, ki so sposobne za plemo. Število plemenskih kobil, ki bodo vsako leto na ta način oddane konjerejcem, bo določilo ministrstvo za vojsko in mornarico v soglasju z načrtom ministrstva za poljedelstvo glede pospeševanja konjereje. Oktobra vsakega leta bo posebna vojaška komisija izvršila pregled vojaških kobil in izločila one, ki so za vojaške svrhe manj sposobne, vendar pa še dovolj dobre za poljska dela in za plemo. Po potrebi bo pa vojaška uprava odstopila tudi novo nabavljene kobile-remonte.

Pravico do prejema takih kobil imajo prvenstveno člani živinorejskih zadrug in kmetovalci, ki se bavijo s konjerejo ter se obvežejo, da bodo prejete kobile in njihova žrebeta dobro hranili in negovali in da kobil ne bodo uporabljali za preteška dela.

Kobile ostanejo državna last, žrebeta pa ostanejo last rejca. Kdor bo pa odgojil in državi odstopil za vojaške svrhe sposobnega konja, temu pripade tudi izročena vojaška kobila v last. Prejemniki takih vojaških kobil bodo imeli tudi pravico, da prvenstveno prodajo vojaški upravi zarod, ki so ga dobili od prejetih kobil, poleg tega pa uživajo še druge olajšave in ugodnosti, kakor brezplačno plemenjenje kobil po državnih žrebcih, oprostitev od vojaških vežb brejih kobil in v izjemnih primerih tudi oprostitev vseh vojaških obveznosti i. dr.

Vsako jesen bo posebna komisija pregledala kmetovalcem v rejo oddane kobile, jih klasificirala po njihovem stanju in jih odvzela onim, ki bodo kobile oz. zarod zanemarili oz. pokvarili. Morebiti pokvarjene živali bo prepustila v last rejcu, od njega pa zahtevala odškodnino.

Nadzorstvo in kontrolo nad predanimi kobilami in zarodom vrše komandanti vojaških okrožij, državni kmetijski organi ter državni, banovinski in občinski veterinarji.

Prošnje za sprejem vojaških kobil je vlagati do 1. oktobra vsakega leta pri pristojnem županstvu in tekom meseca februarja, t. j. še pred spomladanskim delom bodo prejeli kobile oni, ki jih jim bo dodelila vojaška uprava.

Pospeševanje konjereje v Švici.

Dr. Fr. Veble.

Po poročilu dr. Ervina Petzalla iz Dresdena se je šviška zvezna vlada nanovo posebej zavzela za konjerejo. Šviška konjereja dosedaj ni posebno uspevala; razumljivo je torej, da se vlada trudi ustvariti v tem pogledu izboljšanje. V tozadavnem sklepu pravi zvezna vlada, da bo podpirala rejo lahkega do poltežkega konja, ki naj bo čvrst, globok, uren, z dobro zgornjo linijo, dobrih nog, pravilne hoje in dobrih kopit. Konj naj ustreza poljedelskim in vojaškim namenom.

Šviška vlada vzdržuje eno žrebčarno in žrebarno. To vzrejevališče oddaja plemenske žrebce konjerejskim zadrugam. Kot nadaljnja podpora sredstva so predvidena: podpiranje zadrugne in privatne konjereje. Oni konjerejci, ki vzdržujejo plemenske žrebce, lahko dobe podpore. Plemenske kobile se premirajo. Nadalje bo zvezna vlada v vsakem oziru podpirala konjske razstave in dirke (preizkušnje na sposobnost). Pričakujejo, da bodo ti koraki konjerejo znatno podprli in pospešili.

Zanimivo je to poročilo posebno zato, ker hoče šviška zvezna vlada uporabiti za ustvarjenje svoje konjereje ona sredstva, ki jih uporabljamo mi že odnekad za pospeševanje naše konjereje.

ZADRUŽNIŠTVO

Zadružna organizacija izvoza jajc.

Dr. A. Milavec.

Od glavne zadrugne zveze v Beogradu, v kateri so včlanjene vse zadrugne zveze v državi, je izšla pobuda za izvedbo sistematične organizacije izvoza jajc. Osnoval se je nekak akcijski odbor, ki je izdelal podroben načrt za zadrugno organizacijo izvoza jajc in tudi načrt, kako naj se organizacija financira.

Načrt predvideva glavno zadrugo, centralo v Beogradu, ki naj bi bila prodajna centrala okrožnih ali deželnih zadrug po posameznih delih države. Okrožne zadruge bi skrbele za nakup blaga, sortiranje, odpremo i. t. d., centrala pa naj bi imela skrb za vnovčenje in izvoz blaga. V centrali bi se obravnavala vsa vprašanja, ki se tičejo izvoza tega predmeta in financiranje organizacije.

Po načrtu naj bi se organizacija izvedla predvsem v krajih, kjer je reja perutnine najmočnejša, t. j. v severnih krajih predvojne Srbije, v Vojvodini, Podravini, v Hrvatskem Zagorju in v Sloveniji na Štajerskem. Omejitev na te kraje je v začetku potrebna, ker bi v krajih z manjšo produkcijo blaga bili režijski stroški preveliki. Počasi, leto za letom, pa bi se organizacija širila tudi na ostale kraje v državi, kar je glavni cilj nameravane zadrugne organizacije.

Za prvo leto naj bi zadrugna izvozna organizacija prodala in izvozila okrog 150 milijonov jajc. Na višjo količino izvoza v prvem letu ni misliti vsled prenizkih finančnih sredstev, ki bi bila na razpolago; na drugi strani pa mora biti izvoz vsaj tako visok,

da krije režijo in da vsa organizacija zajame čim več producentov.

Kdo naj predvsem dela v nameravani organizaciji? V prvi vrsti je v to poklicano kmetijsko združništvo, ki se bavi z blagovnimi posli; država pa je dolžna ta pokret čim izdatnejše podpreti.

Po mišljenju uvodoma omenjenega akcijskega odbora naj bi se zaenkrat osnovalo šest okrožnih zadrug na središčih onih pokrajin, ki bi prišle v začetku v poštev, kakor zgoraj omenjeno; med temi ena v Št. Jurju pri Celju, katere delokrog bi obsegal Štajersko in Hrvaško Zagorje. Ta zadruga bi obsegala ozemlje, na katerem se po statistiki kmetijskega ministrstva redi okrog 780.000 kokoši. Pri tej priliki naj navedem stanje perutnine v posameznih okrajih na Štajerskem: v Ptujju 107.115 komadov, v Ljutomeru 59.015, v Dol. Lendavi 61.951, v Murski Soboti 85.815, v Mariboru levi breg 42.126, v Mariboru desni breg 64.856, v Šmarjah 55.986, v Celju 46.074, v Brežicah 39.612, v Laškem 14.689 in v Konjicah 17.483.

V vsej državi znaša število kokoši 16,231.898. Nameravana združna organizacija bi obsegala zaenkrat ozemlje z 8,351.953 kokošmi, torej dobro polovico.

Člani okrožnih zadrug bi bili predvsem obstoječe kmetijske zadruge, ki se bavijo z blagovnim prometom. Vmesne organizacije med okrožno organizacijo in obstoječimi zadrugami so nepotrebne, ker bi samo podražile upravne stroške in otežkočile promet. Obstoječe kmetijske zadruge imajo že svoj združni aparat, treba bi bilo samo razširiti sedanji delokrog, kar bi ne zahtevalo znatnega povišanja režije.

Okrožne zadruge bi imele na raznih središčih svoja skladišča; zadruga v Št. Jurju bi imela med drugimi skladišče v Št. Jurju in v Središču.

Okrožna zadruga v Št. Jurju naj bi po načrtu dobavila letno 30,000.000 jajc ali 20.833 zabojev po 1440 komadov.

Načrt gleda posebno na to, da je režija čim nižja; ne sme se pa režija znižati na račun in škodo dobre solidne organizacije. Stroški kalkulacije slojijo na edinici: zaboj s 1440 komadi. Skupni maksimalni stroški ne bi smeli v področju okrožne zadruge presegati 123.02 Din in stroški glavne ali centralne zadruge 89.18 Din, skupno torej 212.20 Din za zaboj s 1440 komadi ali okroglo 14 par za jajce. V posameznostih so stroški v raznih krajih lahko različni, vendar te mere ne smejo prekoračiti. V označenih skupnih maksimalnih stroških so vračunani prav vsi stroški režije, kakor plače, obresti, potnine, prevoz, kalo, davki i. t. d.

Za financiranje režije take združne organizacije je potreben kapital 3,300.000 Din. Poleg tega moramo za nakup blaga ali vsaj za akontacije na kupnino producentu imeti približno 14,000.000 Din, tako da bi morala organizacija razpolagati s kapitalom 17,000.000 Din. To bi bilo maksimalno za meseca marc in april, ko je izvozna sezija na višku, v ostalih mesecih predvideva načrt znatno nižji kapital.

Pripravljalni odbor računi, da bi dalo kmetijsko ministrstvo polovico potrebnega kapitala, drugo polovico pa bi morale zbrati okrožne zadruge s pomočjo združnih zvez. Poleg tega naj bi dala država

razne ugodnosti pri prevozu blaga, bodisi na železnici, bodisi z avtomobili.

Izvoz jajc je močna postavka v vsakoletnih bilancah naše zunanje trgovine. Posamezni izvozniki so zaslužili težke milijone, cene pri producentu pa so bile in so še večkrat sramotno nizke, zato bi bilo želeto, da se izvoz kmetijskih pridelkov uredi na združni podlagi.

GOSPODINJSTVO

Pravilna sestava jedilnika.

S. I. G.

(Dalje.)

Za pravilni potek življenjskih procesov pa ni dovolj, če so v hrani zastopana le vsa naštetna hranila. Znanstveno je ugotovljeno, da mora dobiti telo še neke posebne snovi, brez katerih bi nastale v človeškem telesu težke motnje.

Tem snovem so naredili ime vitamini, imenujemo jih pa tudi dopolnila, ker hrano nekako dopolnjujejo. O bistvu in sestavi vitaminov še učenjakji niso izrekli končnoveljavne besede in so le-ti še vedno predmet znanstvenega raziskovanja.

Bolj znani so pa njihovi učinki, ki jih izvajajo že v miligramskih količinah, ter kvarne posledice, ki nastanejo, če jih ni v prehrani. Te se kažejo v obliki posebnih bolezenskih pojavov in v veliki dovzetnosti za razna bolezenska okuženja. Vitamini vršijo različne naloge. Antiskorbutični n. pr. varuje telo pred skorbutom, boleznijo, ki obstoja v boleči krvavitvi vsled izstopa krvi iz žil in žilic. Antirahitični vitamin povzroča pravilno zaapnenje kosti. Zopet drugi pospešujejo pri nedoraslem organizmu rast ali pravilno delovanje raznih žlez itd.

Če bi manjkalo le eden od potrebnih vitaminov, ne bi mogel živeti niti človek, niti žival.

Za gospodinjo je nadvse važno, da ve, v katerih živilih se vitamini nahajajo. Prav vse vitamine najdemo v listnati zelenjadi, torej med drugim v solati, radiču, špinači, ohrovtu in zelju. Dosti jih je tudi v korenjstvu in gomoljčnicah. Najdemo jih tudi v mleku, jajčnem rumenjaku, in sicer tem več, čim več zelenja dobi žival v krmi. Nekateri se nahajajo v ribjem olju, presnem maslu, zmesni moki (ki ji niso odvzeti otrobi). Sploh se nahajajo v vseh naravnih živilih, a ne skupno, temveč v raznih živilih porazdeljeni. Izjemo tvori paradižnik, ki ima v bogati meri vse in jih ohrani, kakor pravijo, tudi kuhan v konzervah.

Prav vsi vitamini so več ali manj občutljivi za zračni kisik in zapadejo na zraku polagoma razkroju. Zavaljo tega ni vitaminov v suhem sadju, posušeni zelenjadi in podobnih živilih, čeprav so se spočetka v njih nahajali. Razkrajajoči učinek zračnega kisika je še povečan, če je združen s segrevanjem, kar se zgodi pri kuhanju, če s pogostim mešanjem zrak dovajamo v jed. Posebno občutljiv je antiskorbutični vitamin, ki navadno pri segrevanju docela izgine iz živila. Izjemo tvori krompir, ki ohrani tudi kuhan dovolj tega vitamina, zlasti če kuhamo neobeljenega.

Važno je nadalje za gospodinjo dejstvo, da se nahajajo prav vsi vitamini v staničnem soku raztopljeni. Pri kuhanju stanice popokajo in njihova vse-

bina se izlije v vodo, v kateri se živilo mehča. Vroča voda izluži poleg lužnin tudi zadnji ostanek vitaminov, zato ne odlivajmo vode, v kateri smo kuhali zelenjad.

Ker uničuje vitamine zlasti dolgotrajajoča vročina, zato ne izpostavljammo jed vročini dalje časa, nego je potrebno in skrbimo, da je v jedilniku zastopana vedno tudi presna hrana v obliki sadja in solate.

Navodila za kuhinjo.

Ocvirkovi hlebčki. 30 dkg sesekljanih, bolj suhih ocvirkov zamešamo v skledi z 38—40 dkg moke. Temu pridenemo 3 rumenjake, nekaj žlic vina, 4—5 žlic kisle smetane in dobro 2 dkg kvasu, razmočenega v par žlicah toplega mleka. Če niso ocvirki slani, pridenemo tudi soli. To testo razvaljamo na deski precej tanko in ga zložimo na tri dele skupaj in tako dobljen kos še enkrat na tri dele. Tako ga razvaljamo in zložimo trikrat zaporedoma, nakar ga pokrijemo s prtičem in pustimo na toplem, da vzide, kar se zgodi v približno pol ure. Za nožev rob razvaljanega zrežemo s kozarcem v okrogle hlebčke, ki jih pokladamo na pločevino, potreseno z moko in pustimo pol ure ponovno vzhajati. Nato jih povrhu malo z nožem narežemo, pomažemo z jajcem ali beljakom in spečemo. Podajo se k solati, kislemu zelju ali repi, pa tudi kot samostojna jed.

V. R.

DRUŽBENE ZADEVE IN RAZNO

Družbene vesti.

Kmetijsko-gospodarska vprašanja in odgovori. Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja odgovarja družba pismenim potom svojim članom, ki so podpisani s polnim imenom, če so pismu priloženi 3 Din (v znamkah) za odgovor. Vprašanja brez podpisov in navedbe naslova se vržejo v koš. — Odgovori na vprašanja, ki so splošno poučni, se objavijo v „Kmetovalcu“.

Kazalo „Kmetovalca“ za 1. 1931. kdor hrani list in želi kazalo, naj to sporoči po dopisnici Kmetijski družbi v Ljubljani, da mu ga doloži.

Naprava stanovitnega sadjevca. Kmetijska družba je izdala „Gospodarsko navodilo“ s tem naslovom, ki ga naročnikom doloži proti vpošiljavi 5 Din v znamkah.

„Kmetovalec“ 1. 1932. Opozarjamo vse one, ki so prepoznano vplačali članarino, da je 2. številka že pošla.

Vabilo

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe.

Spored:

1. Točke 1.—6. po § 37. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

V nedeljo, 3. aprila 1932.:

Dob pri Domžalah, ob 15. uri v šoli v Dobu; **Kamnik,** ob 11. uri v Gasilnem domu; **Sv. Lenart v Slov. gor.,** ob 8. uri v gostilni Matjašič; **Sv. Marjeta ob Pesnici,** predpoldne po službi božji v šoli; **Velenje,** ob 8. uri pri načel. Blatniku v Stari vasi;

na praznik, 4. aprila 1932.:

Moste pri Komendi, ob 15. uri v Gasilnem domu; **Sromlje,** po službi božji v šoli;

v nedeljo, 10. aprila 1932.:

Gornji Logatec, ob 15. uri v šoli; **Koprivna,** po božji službi v šoli; **Kranjska gora,** ob 11. uri v šoli; **Krška vas,** ob 14. uri pri g. Kodriču; **Sv. gora,** ob 14. uri pri načelniku, Kostrevnica 20;

Braslovče, 17. aprila 1932. po rani sv. maši v šoli.

Gospodarske vesti.

Ukinitev žitnega režima. V Narodni skupščini se je obravnaval kot nujen predlog zakona, predložen v razpravo od ministrstva za trgovino, za likvidacijo žitnega režima. Čim ga bo sprejel senat in kralj sankcioniral, bo stopil v veljavo.

Trgovinska pogajanja z Italijo in našo državo za sklenitev trgovinske pogodbe se vršijo v Rimu, kamor je odpotovala naša delegacija. Italija je namreč glavni odjemalec naših pridelkov, v katero gre 25% našega izvoza. Gospodarski krogi pričakujejo, da se bo pogodba ugodno za nas kaj kmalu sklenila.

Trgovsko brodovje v Jugoslaviji je naraslo na 400.000 registerton. Predvojno avstrijsko trgovsko brodovje je šlo 600.000 ton, pa so bili zraven še Trst in Reka.

Uvoz v Grčijo namerava grška vlada do skrajnosti omejiti. Prepovedati hočejo uvoz vseh predmetov, ki niso za življenje važni, da se tako omeji devizna potreba.

Novo povišanje carine v Belgiji. Belgijska vlada namerava zopet povišati carino na kavo od 2½ fr. in na čaj za 4 fr. za kg.

Kredit za poljedelske tečaje. Na temelju § 16. zakona o pospeševanju kmetijstva je odobrena kralj. banskim upravam podpora v znesku 450.000 Din v svrhu prireditve raznih poljedelskih tečajev v državi.

Jugoslavija bi zamogla izvoziti 500 vagonov masla v Nemčijo. Te dni so se zbrali v Novem Sadu razni strokovnjaki Dunavske banovine v svrhu povzdige mlekarstva. Predlagalo se je, da se mlekarskim zadrugam podelijo potrebni krediti za večji izvoz masla v tujino, in to z državno premijo od 5 Din za kg. Na ta način bi naša država lahko izvozila najmanj 500 vagonov masla v Nemčijo. Poudarjalo se je, da Češkoslovaška država plača v ta namen 2.10 Kč, Poljska 0.60 Zloty in Avstrija 60 grošev za kg.

Nemški zavod za preiskavo konjunktore o krizi je prišel na podlagi preiskavanj do zaključka, da ni še nikakih znakov na gospodarskem obzorju, da bi se kriza omilila.

Književnost.

Kubična računica za remelje, žaganice (deske), plohe, polmorale, morale, madrierje, tavolette in testone. Sestavil Mirko Logar. 312 strani, cena 45 Din. Založila jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Kako velikega pomena za naše kmetijsko in lesno gospodarstvo je te vrste pripomoček, pričajo vsakdanja povpraševanja po te vrste računici. Vsi trgovci, posebno pa kmetijski gospodarji, bodo z veseljem segli po njej, saj si bodo prihranili na podlagi izračunanih tabel tako na času kakor na zanesljivosti računa. Tabele vseh lesnih izdelkov so tako enostavno in pregledno sestavljene, da so vsa nadaljnja navodila odveč, prodajalcu ali kupcu je le treba, da pomnoži za določeno mero izkazano kubično vsebino s številom desk in plohov, ki jih prodaja ali kupuje, pa že ima kubično množino vsega blaga. Ker je knjižica res praktično sestavljena, jo toplo priporočamo vsem posestnikom gozdov in lesnim trgovcem.

Kmetijsko-šolski vestnik.

Zimski kmetijski tečaj v Bogojini. Tečaj je trajal 6 tednov od 21. januarja do 25. februarja t. l. Vpisanih je bilo 67 poslušalcev, ki so redno obiskovali predavanja. Poleg rednih poslušalcev so bili tudi izredni, ki niso bili vpisani. Povprečna udeležba na predavanjih je bila 78. Skupno je bilo 42 ur predavanj. Ob zaključku tečaja je kmet. referent predaval o rodovniškem in mlečnokontrolnem delu v živinorejskih selekcijskih društvih. Izvoljen je bil tudi pripravljalni odbor. — Tako so se izvršile prve predpriprave za živinorejsko selekcijsko društvo v Bogojini. Za dober uspeh gre vsekakor zahvala lokalnim faktorjem.

Stanje živalskih kužnih bolezní v Dravski banovini po stanju z dne 10. marca 1932. — Šuštavec: pri Domanjcih, okraj Murska Sobota; 1 dvorec z 1 primerom med govedo. — Steklina: v Kosezah, okraj Celje; na Gomilici in v Dobrovniku, okraj Dolnja Lendava; v Križeči vasi, okraj Maribor desni breg; na Ranci, na Zgornjih Hlapjah, okraj Maribor levi breg; v Besnici, okraj Ljubljana-okolica; pri Sv. Urbanu, okraj Ljutomer; na Zgornjem Bregu, Trzcu, okraj Ptuj; pri Sv. Florijanu in na Ravnah, okraj Slovenjgradec, vsega skupaj 12 primerov pasje stekline. — Garjavost: v Zgornji Bistrici, okraj Maribor desni breg, 2 primera med govedo; v Šikolah, okraj Ptuj, pri Sv. Florijanu, okraj Slovenjgradec, 5 primerov med konji. — Svinjska kuga: v Gaberjah, Raštajnu, na Selah in v Dovskem, okraj Brežice, skupaj 84 primerov; v Črnomlju, okraj Črnomelj, 4 primeri; v Dolgi vasi, Livoldu in Borovcu, okraj Kočevje, v 6 dvorcih 18 primerov; v Stranicah, okraj Konjice, v 1 dvorcu 3 primeri; na Petrovem selu in pri Košakih, okraj Maribor levi breg, v 2 dvorcih 19 primerov; na Račah, okraj Maribor desni breg, v 1 dvorcu 7 primerov; v Slovenjgradu, istoimenskega okraja, 7 dvorcev s 74 primeri. — Svinjska rdečica: v Apačah in pri Lešanih, okraj Ljutomer, 2 dvorca s 6 primeri; pri Košarevcih, okraj Murska Sobota, 1 dvorec z 10 primeri. — Istočasno so prenehale sledeče živalske kužne bolezní: Steklina: na Osredku in v Potoku, okraj Litija; na Krčevini, okraj Ptuj. — Mehurčasti izpuščaj med govedo: na Gornjem Suhorju. — Svinjska kuga: v Petrovi vasi, okraj Črnomelj; na Rdeči in pri Sv. Mihaelu, okraj Laško. — Svinjska rdečica: v Apačah, okraj Ljutomer.

Vet. H. T.

Tržne cene.

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejmi v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in pri kupčiji na debelo so nižje.

	Cene so v dinarjih.	Ljubljana	Maribor
Žitni in drugi pridelki	pšenica	1 q	— do 235—
	rž	1 q	190— do 210—
	ječmen	1 ..	180— do 210—
	oves	1 ..	185— do 210—
	proso	1 ..	190— do 210—
	koruza (nova, sušena)	1 ..	155— do 165—
	ajda	1 ..	— do 200—
	fižol, ribničan	1 ..	— do 275—
	fižol, prepeličar	1 ..	— do 335—
	krompir	1 ..	125— do 150—
Seno in sila	sladko seno	1 ..	— do 80—
	kislo seno	1 ..	60— do 70—
	slama	1 ..	50— do 60—
Goveja živina	Voli I. . . . . žive teže 1 kg	5— do	5:50 4— do 5—
	.. II. . . . . " " 1 ..	4— do	5— 3— do 3:75
	.. III. . . . . " " 1 ..	3— do	4— 3:50 do 3:75
	Krave debele . . . . . " " 1 ..	4— do	4:50 3— do 4:50
	Krave, klobasarice . . . . . " " 1 ..	2— do	3— 1:25 do 2—
Teleta . . . . . žive teže 1 kg (Prigon v Lj. 253, Mar. 1046 glav) (všteví ves mesec februar)	5:50 do	6:50 5:50 do 6—	
Praščiči	6—8 tednov stari . . . . . kom.	— do	80— — do 90—
	3—4 mesece stari . . . . . " "	100— do	200— 150— do 200—
	5—7 mesecev stari . . . . . " "	— do	— 300— do 350—
	debel . . . . . žive teže 1 kg	6— do	7— 5— do 6:50
	debel . . . . . mrtve " 1 .. (Prigon v Lj. 108, v Mar. 175 glav) (všteví ves mesec februar)	8— do	10— 7— do 8—
	Mleko, jajca, perutnina	piščanec . . . . . kom.	— do
kokoš . . . . . " "		20— do	30— 25— do 35—
mleko . . . . . 1 lit.		2— do	3— 2— do 3—
smetana . . . . . 1 ..		— do	— 10— do 12—
čajno maslo . . . . . 1 kg		28— do	36— 36— do 48—
surovo maslo . . . . . 1 ..		— do	— 24— do 32—
polementalni sir . . . . . 1 ..		24— do	26— 32— do 40—
sirček . . . . . 1 ..		5— do	7— 6— do 8—
jajce . . . . . par	1:50 do	2— 1:20 do 2—	
Suri-ve	trda drva . . . . . 1 m ³	100— do	130— 100— do 112—
	mehka drva . . . . . 1 ..	— do	70— 70— do 90—

Naročila na sadno drevje.

Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za spomladansko saditev meseca marca sledeče vrste sadnega drevja:

- Visoke jablane:** Bobovec, Jakob Lebel, Dolenjska voščenska, Mošančkar, Damasonov kosmač, Belfler, Baumanova reneta, Landsberška reneta . . . . . I. vrsta po Din 12:50
II. vrsta po Din 8—
III. vrsta po Din 4—
- Visoke žlahodne hruške:** Hardijevka, Avranška, Boskovka, Klapovka, Viljamovka . . . . . I. vrsta do Din 15—
II. vrsta po Din 8—
III. vrsta po Din 4—
- Visoke moštнице:** Koroške moštнице in Ozimke . . . . . I. vrsta po Din 12:50
II. vrsta po Din 8—
III. vrsta po Din 4—
- Visoke češplje:** Domača, velika rumena, italijanska sliva, Jeferton, velika sladkorna in Monfort sliva . . . . . I. vrsta po Din 15—
II. vrsta po Din 8—
- Visoke črešnje:** zgodnje in pozne I. vrsta po Din 15—
- Pritlične jablane:** Šarlamovski, Pisani kardinal, Gdanski robač, Jonathan, Bismark, Landsberška reneta, Baumanova reneta, Belfler, Ontario, Rdeči Astrahan, Antonovka, Grafenšteinc in Rdeči jes. kalvil . . . . . I. vrsta po Din 20—
- Pritlične hruške:** Klapovka, Viljamovka, Zgod. Magdalenska, Avranška, Pastorovka, Amanliška, Dielovka, Kongresovka, Dunajska slava, M. Dr. Lucius, Mortielletova, Giffardovka in Aremberška . . . . . I. vrsta po Din 20—
- Marelice:** Klosterneuburške . . . . . I. vrsta po Din 20—
- Breskve:** Amsdem in Mikado . . . . . I. vrsta po Din 20—
- Pritlične višnje:** . . . . . I. vrsta po Din 15—
- Ribez:** . . . . . po Din 4—

Naročila se sprejemajo le proti predplačilu

ali proti ari, ostanek se pri pošiljlatvi povzame. Ob naročitvi zahtevajte poštno položnico za nakazilo denarja. Pri vsaki naročitvi je sporočiti železniško postajo. Manj kot 10 dreves se ne pošilja po železnici. Kmetijska družba si pridržuje pravico, poslati kako drugo pripravno vrsto, če bi naročena vrsta že pošla. Stroški za ekspedico drevja po železnici se zaračunajo za vsak ovoj in žel. vozni list po 20 Din.

Oni, ki želijo drevesa osebno prevzeti v drevesnici na Poljanski c. št. 59, se morajo preje zglasiti v pisarni Novi trg 3./I. nadstr. radi plačila, ker brez nakaznice se drevesa nikomur ne izročijo.

Kmetijska družba v Ljubljani.

Požiralnikove cevi

proti napenjanju govedi.

Trokarje — Klešče za tetoviranje in zaznamovanje prašičev in govedi — Ušesne znake in klešče za pritrditev — Tehnice za goved in prašiče — Nosne obročke za bika in klešče za pritrditev — Obročke za perutnino in golobe v raznih vrstah

in razne živinozdr. inštrumente za živinorejo in perutninarske potrebščine izdeluje in dobavlja:

F. Hejny, Malšice u Tábora, Čehoslovaška

V zalogi pri:

Kmetijski družbi, Ljubljana.

SADJARJI Uporabljajte za zimsko in pomladansko škropljenje sadnega drevja

ARBORIN

ki Vam zatre vse škodljivce

Arborin izdeluje

„CHEMOTECNA“

družba z o. z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

Vabilo

na

VI. REDNI OBČNI ZBOR

zadruga

„Kmetijski hranilni in posojilni dom“ v Ljubljani

ki se bo vršil

v četrtek, dne 24. marca 1932 ob 1/2 3. uri popoldne v zadruginih prostorih v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ul. 1, priti.

DNEVNI RED:

- 1.) Poročilo načelstva.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Odobritev računskega zaključka za l. 1931.
- 4.) Razdelitev dobička.
- 5.) Volitev načelstva.
- 6.) Volitev nadzorstva.
- 7.) Razni predlogi.

PRIPOMBA:

1. Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši čez pol ure drug občni zbor v istih prostorih z istim dnevnim redom, ki sklepa brez ozira na število zastopanih članov.

2. Računski zaključek in predlogi ter poročilo nadzorstva so osem dni pred zborom razpoloženi v zadrugini pisarni članom na vpogled.

Ljubljana, dne 15. marca 1932.

Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani

reg. zadruga z neomejeno zavezo

ALOJZIJ TRŠAŃ, l. r.

JANKO MALEŃŠEK, l. r.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

MIKLOŠIČEVA C. 6 (v lastni palači)

obrestuje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama

HRANILNE VLOGE ZNAŠAJO NAD 180 MILIJONOV DIN.

Ocarinjenje

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi

Rajko Turk

carinski posrednik

Ljubljana, Masarykova c. 9
(nasproti cararnice)

Revizija pravnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

14

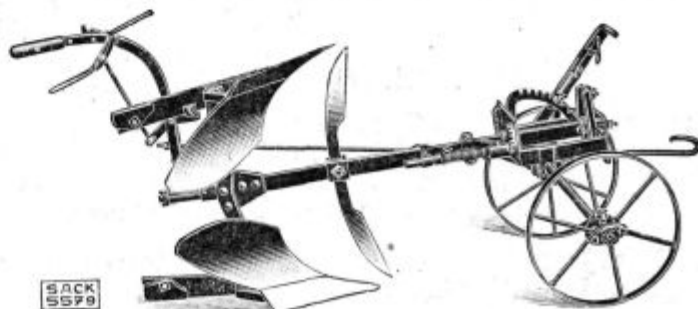
RUD. SACK

tovarna poljedelskih strojev in orodja

LEIPZIG.

Podružnica: WIEN.

Sackove stroje ima v zalogi:
Kmetijska družba v Ljubljani.

SACK
GGF9

Semenski krompir

ca 1000 kg, vsled peščene zemlje najbolj prilo-
ročljiv za saditev, na prodaj: Saša Stare, Mengeš, 82

Stroj za žetev,

vporaben tudi za košo o, popolnoma nov, po zni-
žani ceni in 83

mlinsko kolo

skoraj novo, iz mesecnega lesa, ima na prodaj:
Anton Melnik, Dovje pri Mojstrani, 83

Lep semenski krompir

4000 kg, ima na prodaj: Josip Žužek, Velike La-
šče, 78

Cene cepljenim trtām znižane!

Po 1.20 Din za komad, nudi la selekcionirane
cepljene trte najboljših trsnih sort, cepljenih na
razne podlage: Uprava banovinske trsnice in dre-
vesnice v Pekrah, pošta Limbuš, 4

Valenje piščancev

do 1600 jajc prevzame najsigurneje in najceneje.
Istotam se proti naročilu dobilo enodnevni pi-
ščanci „Amerikanski Leghorn“. Lili Piatnik,
Radeče pri Zid. mostu, 48

Ekonom

Samec, sfar 40 let, absolvent vinarske in sadjarske
šole z večletno prakso na veleposestvih, išče name-
ščenje. Naslov v upravi „Kmetovalca“ pou št. 62

Urbanus: „Knjiga o lepem vedenju“.

Tretja, zelo pomnožena in izpopolnjena izdaja. Za-
ložila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Strani
388. Cena Din 50, vez. Din 64 (v platno). Lepo ve-
denje je igralo v človeški družbi že od nekdaj jako
važno vlogo, zato bo gotovo segla po knjigi vsaka
boljša slovenska rodbina.

Trdovratno zaprtje

hemeroide, črevesne katarje, napetost,
bolečine in bokih odstraniš s prirodno
„Franz Josef“ grenčico, ako zjutraj in
zvečer spiješ malo kupico. Znanstveniki
zdravilne vede trdijo, da je „Franz Jose-
f“ grenčica uporabljiva celo pri ranje-
nemu črevesu, brez vsakih bolečin. Dobi
se v vseh lekarnah, drogerijah in špece-
rijskih trgovinah.

Cepljene trte

prvovrstne od najbolj priločljivih sort: beli bur-
gundec, laški rizling inmuškatsilvanec; Riparia
portalis, Götthe št. 9 in Riparia-teleki berlandieri,
ima na prodaj Mihael Kovačič, trtničar, Sv. Peter
nize Maribora. Cena za komad 1 dinar, 64

Kupim jabolka in krompir!

Ponudite z navedbo cene, množine in vrste, ker
kupim vsako množino: V. Postržin, Krško, 67

Kompanjona drevesničarja,

zmožnega vsakega kmečkega dela, sprejem. Ob-
sežen prostor, ogralen in zasajen. Hrana in stano-
vanje pri lastniku. Prodajam sadno drevje prilo-
ročljivih sort ter jabolčne divjake. Alojzij Ozimič,
Sv. Venčest. Slovenska Bistrica, 71

Mozaični tlakovi,

stopnice, ograje, cevi, podboji. Ce-
mentarna I. Gostinčar, Pešata,
p. Dol pri Ljubljani, 144

Semena,

sadnega, gozdnega in lepotečnega drevja vseh
dobite pri tvrdki „Suna“, družba z o. z. Ljub-
ljana, Dvorakova ul. 3/1. Skladišče Kolodvorska
ul. 6. Potrebna navodila na razpolago. Zahtevajte
cenik, 37

Sadno drevje

ima za spomladansko saditev jabolka, hruške, češ-
plje, črešnje, marelice (visoke in nizke) po sad-
nem izboru, po zmernih cenah na prodaj: Ivan
Haflner, pri Sv. Duhu 30, pošta: Skofjaloka, 44

Ekonom

absol. kmet. šole v Novem mestu, z večletno
švicarsko in nemško prakso, išče službo. Nastop
po poljudnosti. Naslov v upravi „Kmetovalca“ pod
št. 77, 77

Cepljeno trsje.

zajamčeno najboljšo kakovosti, vseh samo pri-
poročljivejših sort oddaja Knez-ova privatna trs-
nica, Sv. Jurij ob Ščavnici, Ljutomer. — Zahte-
vajte takoj brezplačni cenik, 333

Gepelj

ležeči, dobro ohranjen, prodam! Janez Urbanc,
Rupa pri Kranju, 80

Cepljene trte

nudi 1. trsničarska zadruga v Sloveniji pri Sv. Lo-
vrencu v Slov. goricah, p. Juršinci pri Ptuj, žel.
postaja Moškajci, skladišče v Hlaponcih. —
Ima tudi močne dvoletne trte, sposobne za po-
sajenje. — Zahtevajte brezplačni cenik na kratek
naslov: Trsničarska zadruga, p. Juršinci 292

Jajca za valenje

čistokrvnih Stalerk, Rhode Island kokoši, indijskih
tekačic in Chaki Kampbell rac, ter turških gosi,
razposilja po pošti B. Zagar, Slov. Konjice (Drav-
ska banovina), 79

Jabolčne in hruškove divjake,

o 2000 kom. prvovrstnih ima naprodaj: Ivan Bre-
cejnik, Zg. Siška 160, Ljubljana VII, 43

Kupijo se

več dobrih, mladih stvih krav (montafonk) z ro-
dovnikom ali brez, vendar z garancijo dobrih
molezic in 2 bika montafonca. Zadruga ali posa-
mezniki nal stavijo svoje ponudbe z navedbo star-
osti, povprečne mlečnosti, teže in cene „čez“
ali za 1 kg na: „Kmetijsko podružnico“ v Za-
gorju ob Savi, 61

Sackov plug št. 6. in št. 7.

in obračalnik št. 6 ima na prodaj Lovrenc Ke-
pnič, Zeje 7, p. Komenda, 69

Dlako od srne in druge divjačine, ter jesenov les

kupuje J. Oražem, Ribnica-Dolenjsko, 75

Gozdne sadike in semena!

Saša Stare, Mengeš.
Zahtevajte cenik! 53

Vabilo

na IV. redni občni zbor, ki ga bo imela kmetijska
hranilnica in posojilnica, r. z. z n. z. v Videm-
Dobrépoljah v nedeljo, 10. aprila 1932 ob 9. uri
zjutraj v zadržinskih prostorih. Spored. 1. Čitanje
in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4.
Čitanje in odobritev računskega zaključka za leto
1931. 5. Eventuelne volitve članov načelstva. 6.
Slučajnosti. — Opomba: Ako občni zbor ob do-
ločeni uri ne bo sklepčen, se bo vršil pol ure
pozneje drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne
gleda na število prisotnih članov. Člani lahko
pogledajo računski zaključek tekom 8 dni pred ob-
čnim zborom med uradnimi urami. Načelstvo, 72

Brinje in slive za žganjekuho

oddaja po ugodnih cenah Ivan Jelačin, Ljubljana,
Emonska cesta 2. Zahtevajte ponudbo, 1

Kuhn-Tausch, Razvanje, p.: Hoče pri Mariboru.

Prvo jugoslovansko vzrejalnišče rjave štajerske
kokoši. Selekcija se vrši že 30 let. Odlikovano z
mnogimi nagradami. Na razpolago ima jajca za
valenje, garantirana s kontrolo dobrih nesnic za
ceno po Din 3.50 s pakovanjem; enodnevna pi-
ščeta s kartonom po Din 10, tritedenska piščeta
po Din 18 na domu, trimesečna piščeta po Din 35
na domu. Prevzamejo se tudi jajca v valenju proti
zmerni odškodnini, in sicer po dogovoru, 62

Na prodaj 300 johov zemljišča!

Radji družinskih razmer je na prodaj skupaj ali
po parcelah 60 johov gozda, 20 johov travnikov,
20 johov goščave, ostalo pa stavbišča. Naslov:
Braća Tillingar, Prnjavor (Bosna), 70

Več panjev A. Ž.

kupim proti takojšnjemu plačilu, in sicer kompletne
z okvirji in čebelami v plodišču (okvirji s satni-
cami in mediču). Odvzem sredi maja. Ponudbe z
najnižjo ceno na upravo „Kmetovalca“ št. 68, 68

Tudi lanena preja

ti veliko prištedi, ako jo daš v tkanje „Krosni“
tkalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinjskega
cesta 6. Ker je platno za rluhe tam stekano naj-
trpežnejše in najceneje, 348

Orig. pincgavskega bika

lepe oblike, 20 mesecev starega, ima na prodaj:
Škrjanec-Radomlje, 74

Vabilo

na občni zbor Zivinorejske zadruge, r. z. z o. z.
v Slovenjgradu, ki se vrši dne 3. aprila 1932 v
prostorih Zadržnega doma v Slovenjgradu ob pol
10. uri dopodne. Dnevni red: 1. Poročila načel-
stva. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Odobri-
tev računskega zaključka za leto 1931. 4. Slučaj-
nosti. — Ako bi občni zbor ob navedeni uri ne bil
sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni
zbor, kateri bo sklepal pri vsakem številu članov.
Vabimo tudi vse, katerim je za povzdigo živino-
rele v Slovenjgradskem okraju, da se tega zbora
obilo udeležijo, 81

Najboljšo

**Modro
galico**

izdeluje tovarna

„Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig - Ustje) načinu, ki
je zajamčeno 98 - 99 % in najceneja, ker se izdeluje v
naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod
stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.

KMETOVALEC,

trudimo se na vso moč, da Tvoje potrebe po obutvi prilagodimo cenam Tvojih pridelkov iz usnja domačih tovarn, z jugoslovanskimi rokami nam je uspelo napraviti za Tebe dvakrat zbite čevlje

za Din.

99.-

ZA GOSPODARJA Vrsta 0767-00

Vrsta 3945-05

ZA GOSPODINJO
ČEVlje Z MOČNIMI
PODPLATI
SAMO

za Din.
99.-

Ne nosi slabih ponošenih čevljev na delo temveč obuj dobro, močno in nepremočljivo obutev, da boš lahko ob vsakem vremenu in vsakem terenu opravljal poljska dela.

Obišči našo najbližjo prodajalno,
po domače boš sprejet in dobro postrežen.

Bata

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5,5% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rente. Stanje vlog nad 30.000.000 Din. — Rezerve nad 700.000 Din. Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12¹/₂, in od 3.—4¹/₂, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12¹/₂ ure.

Telefon 2847.
Brzjaviti: »Kmetški dom«.
Račun pošt. hranilnice št. 14.257.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru.

Ustanovljena leta 1881

Celjska posojilnica

d. d. v Celju

v lastni hiši „Narodni dom“

Sprejema hranilne vloge, daje posojila. Izvršuje vse denarne posle.

Lastna glavica in rezerve Din 14.500.000

Podružnici:

Maribor, Aleksandrova cesta 11

Šoštanj, (v lastni hiši)